

■ Finanssisektorin tila kokonaisuutena kohtuullisen hyvä	1
■ Finanssisektori kohtaa kasvavia riskejä toimintaympäristössään	4
■ Pankit ylläpitivät tulostasoaan sopeuttamalla liiketoimintaansa vaikeaan toimintaympäristöön	8
■ Työeläkesektorin riskinkantokyky on vahva	17
■ Henkivakuutussektorin vakavaraisuus pysyi hyvänä koko vuoden	21
■ Vahinkovakuutussektorin kannattavuus parani ja vakavaraisuus säilyi vahvana	26
■ Sijoituspalveluyritysten voitot kasvoivat	31
■ Rahastoyhtiöiden tulokset kasvoivat hieman, rahastopääomat uuteen ennätykseen	33
■ Liitetaulukot	36

Finanssisektorin tila kokonaisuutena kohtuullisen hyvä

Suomen finanssisektori on sopeutunut vaikeaan toimintaympäristöön toistaiseksi hyvin. Sektorin vakavaraisuus ja kannattavuus ovat säilyneet kohtuullisen hyvinä huolimatta reaalityöelämän heikosta kehityksestä, Euroopan velkakriisistä ja matalasta korkotasosta.

EU:n alueella finanssisektorin riskit ovat edelleen merkittäviä. Vaikka ennusteet talouskasvun osalta kertovat jo paremmasta ja vaikka monet riski-indikaattorit ovat alentuneet, on sektori vielä varsin haavoittuva ja herkkä markkinareaktioille. Suurimpia kysymysmerkkejä ovat kehittyvien maiden markkinakehitykseen liittyvät riskit ja pankkien luottosalkkujen laatu.

Muuttuva riskitilanne edellyttää varautumista

Suomen talouden lähiajan ongelmina ovat muuta Eurooppaa heikompi talouskasvu ja kansainvälisen talouskehityksen nopeasti kasvaneet uhkakuvat. Suomen finanssisektorin suorat altistumat esim. kehittyvien maiden riskeille ovat maltilliset, mutta riskien realisoidumisen aiheuttamat epäsuorat, kielteiset vaikutukset voivat olla merkittäviäkin.

Epävarmaan toimintaympäristöön sisältyvien riskien hallinta edellyttää Finanssivalvonnan valvottavilta riittäviä pääomapuskureita ja asiakaskunnan taloudellisen tilanteen tarkkaa seuranta. Heikko talouskehitys tarjoaa rajallisesti mahdollisuuksia liiketoiminnan terveeseen laajentamiseen. Tämä heikentää tuottojen kasvumahdollisuuksia finanssisektorin yrityksissä.

Pankkisektorin tulos vuodelta 2013 odotuksia parempi, mutta riskialtis toimintaympäristö varjostaa edelleen kannattavuusnäkyviä

Pankit pystyivät toimenpiteillään varmistamaan tulostasonsa säilymisen viime vuonna. Muut tuotot kompensoivat osittain matalan korkotason aiheuttamaa lovea rahoituskatteessa. Ilman pankkiveron vaikutusta kulukehitys saatiin alenevalle uralle.

Pankkien tuloskehitystä paransi myös luotoista tehtävien arvonalentumistappiokirjausten lasku edellisvuodesta. Tähän vaikuttivat kuitenkin ensisijaisesti ulkomaisiin saamisiin kohdistuvien kirjausten supistuminen sekä Nordea-konsernin

sisäinen takaus, joita lukuun ottamatta sektorin tappiokirjaukset olisivat jääneet lähelle edellisvuoden tasoa. Kotimaan yrityssektorin järjestämättömien saamisten kasvu vuoden 2013 aikana ennakoii arvonalentumisten kasvua nykytasosta vuonna 2014. Heikossa suhdannetilanteessa on tyypillistä, että asiakkaiden lisääntyneet maksuvaikeudet näkyvät ensin ongelmaluottojen kasvuna ja vasta viiveellä arvonalentumisten lisääntymisenä.

Suomalaisten pankkien varainhankinta sujui häiriöttä vuonna 2013, ja jälleenrahoituksen hinta laski etenkin vuoden jälkimmäisellä puoliskolla. Kehittyvien markkinoiden aiheuttamat markkinareaktiot eivät vaikuttaneet negatiivisesti suomalaisten pankkien varainhankintaan.

Epävarma sijoitusympäristö haastaa vakuutusyhtiöiden liiketoimintastrategiat

Vakuutussektorin sijoitustoiminnan tulokset vaihtelivat suuresti, mikä johtui toimijoiden erilaisista liiketoiminta- ja sijoitusstrategioista. Sijoitustoiminnan tuottoja kasvatti vuonna 2013 etenkin osakkeiden hintojen nousu. Jatkossa haasteena on korvaavien sijoituskohteiden löytäminen joukkovelkakirjalainojen erääntyessä. Osakemarkkinoilla puolestaan on tunnistettu kasvanut riski osakekurssien alaspäin tapahtuvasta korjausliikkeestä. Epävarmassa toimintaympäristössä korostuu perinteisen vakuutustoiminnan ydin; oikea vastuuvaihtelu, hinnoittelu ja toiminnan tehokkuus. Vallitseva ympäristö nopeine markkinaliikkeineen tekee myös sijoitustoiminnasta aiempaa haasteellisempää ja korostaa sijoitustoiminnan riskienhallinnan merkitystä.

Vakuutussäästämisen tuotteet kilpailevat samoilla markkinoilla suorien rahastosijoitusten ja talletusten kanssa. Matala korkotaso auttoi henkivakuutusyhtiöitä kasvattamaan sijoitussidonnaisten tuotteiden, etenkin kapitalisaatiosopimusten myyntiä. Sijoitussidonnaisiin tuotteisiin sisältyvät sijoitusriskit ovat vakuutuksenottajilla, ja sopimusten kestoajat ovat usein pitkiä. Tämä korostaa vakuutuksenantajan tiedonantovelvollisuuden merkitystä myyntitilanteessa. Kuten muidenkin sijoitustuotteiden myös vakuutussäästämistuotteiden myynti- ja markkinointimateriaalissa on kerrottava riittävästi ja ymmärrettävästi tuotteisiin liittyvistä riskeistä sekä sopimusten kulurakenteesta ja kulujen määrästä.

Terve liiketoiminta ja toimiva riskienhallinta vahvistavat finanssisektorin hyvää vakavaraisuutta

Pankkisektorin vakavaraisuus on kehittynyt vuodesta 2011 lähtien nousujohteisesti, kun otetaan huomioon valvottavakohtaisista erityisjärjestelyistä aiheutuneet poikkeamat. Suomen pankkisektorin positiivinen tulostaso on kasvattanut pankkien euromääräisiä vakavaraisuuspuskureita. Viime vuosien kehityssuunta vakavaraisuuden vahvistamiseksi on ollut oikea, ja sitä tulee jatkaa riittävän tappionkestokyvyn varmistamiseksi.

Työeläkeyhtiöiden vakavaraisuustilanne vaihtelee huomattavasti yhtiöittäin, mutta koko sektorin tasolla vakavaraisuus on säilynyt hyvänä. Henkivakuutusyhtiöiden riskinkantokyky on keskimäärin hyvä ja vahinkovakuutusyhtiöiden vahva. Tämä on pitkälti seurausta sijoitustoiminnan hyvistä tuloksista. Vuoden 2016 alussa voimaan tuleva uusi henki- ja vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuussäätely muuttaa korkoriskin käsittelyä. Samalla vakavaraisuusvaatimukset muuttuvat aidosti riskiperusteisiksi. Säätelymuutokset ovat merkittäviä, ja ne on syytä ottaa huomioon etupainotteisesti yhtiön toimintaa suunniteltaessa.

Työeläkesektorin vakavaraisuusuudistusta on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön johdolla. Finanssivalvonta pitää tärkeänä, että uudistuksen toteutus varmistetaan ja että uudistuksen mukainen työeläkevakuutuslaitosten sijoitustoiminnan ja muiden riskien arviointi on kattavaa. On myös tärkeää, että mahdollisuudet pitkäjänteiseen sijoittamiseen varmistetaan.

Eurooppalainen pankkivalvonta turvaa vakautta, kansallista valvontaa tarvitaan jatkossakin

Merkittävien eurooppalaisten pankkien valvonta siirtyy Euroopan keskuspankin (EKP) vastuulle marraskuussa 2014. Euroalueen yhteinen pankkivalvonta (SSM) kattaa merkittävien pankkien vakavaraisuuden ja likviditeetin valvonnan. Näihin pankkeihin kohdistuva muu valvonta, kuten menettelytavat ja rahanpesun estäminen sekä pienempiin pankkeihin kohdistuva valvonta, jäävät kansallisen valvojan vastuulle. Myös koko vakuutussektorin sekä markkina- ja menettelytapavalvonta säilyvät jatkossakin Finanssivalvonnan tehtävinä.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2014

4.4.2014

3 (44)

EKP ja euroalueen kansalliset valvojat ovat yhdessä kehittäneet pankkivalvonnan menetelmiä ja prosesseja. SSM:n tavoitteena on yhdenmukainen ja laadukas pankkivalvonta. EKP:n valvontavastuulle siirtyvien merkittävien pankkien taseissa olevien saamisten laatu arvioidaan, minkä avulla saadaan tarkka ja yhdenmukainen kuva pankkien tilasta. Suomessa toimivista pankeista arvioinnin kohteina ovat Danske Bank Oyj, Nordea Pankki Suomi Oyj ja OP-Pohjola-ryhmä. Arviointi tehdään yhteensä 128 luottolaitoksesta 18 euromaassa. Kattava arviointi toteutetaan ennen SSM:n käynnistymistä, ja se tehdään yhteistyössä kansallisten valvontaviranomaisten ja EKP:n kanssa. EKP ohjaa arviointia ja seuraa sen etenemistä sekä vastaa laadunvarmistuksesta ja kokonaisarvion tulosten julkistamisesta.

Valvonnan piiriin kuuluvat pankit maksavat euroalueen yhteisen valvontamekanismin toiminnasta aiheutuvat kustannukset. Pankkikohtaiset kustannukset eivät ole vielä tiedossa, mutta pankkivalvonnan kokonaiskustannusten voidaan odottaa nousevan euromaissa. Mahdollisia kustannussäästöjä valvonnan uudistamisesta on odotettavissa vasta pidemmällä aikavälillä, kun SSM-valvonnan prosessit toimivat joustavasti ja resurssit ovat tehokkaassa käytössä. Valvonnan uudistamisesta koituu pankeille ja niiden asiakkaille myönteisiä vaikutuksia välillisesti, kun luottamus euroalueen pankkisektoriin kokonaisuutena paranee uuden pankkivalvonnan myötä.

Tässä julkaisussa kuvataan Finanssivalvonnan valvottavien taloudellista tilaa ja riskejä viimeisimpiin tietoihin nojautuen. Finanssivalvonta arvioi Suomen finanssisektorin tilaa ja kehitystä. Arviot perustuvat valvontatyöhön ja raportointiin, jota Finanssivalvonta saa pankeilta, vakuutusyhtiöiltä ja muilta valvottaviltaan.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit -julkaisu ilmestyy kaksi kertaa vuodessa, huhtikuussa ja syyskuussa. Kevään numeron tiedot perustuvat pääosin tilanteeseen 31.12. ja syksyn 30.6. Finanssivalvonta julkaisee lisäksi kaksi kertaa vuodessa julkaisun *Pankki- ja vakuutussektorien vakavaraisuus*. Julkaisu ilmestyy kesäkuussa ja joulukuussa.

Finanssisektori kohtaa kasvavia riskejä toimintaympäristössään

Suomen finanssisektorin kohtaamat riskit ovat kokonaisuutena arvioiden kasvaneet viimeisen puolen vuoden aikana. Suomen finanssijärjestelmän riskilähteistä keskeisin on heikko reaalitytönsäilytilanne, joka tuo jatkuessaan lisääntyviä paineita finanssisektorille. Matalien korkojen kausi jatkuu lisäten haasteita toiminnan kannattavuudelle. Osakekurssikehitys on eri markkinoilla erkaantunut toisistaan. Kurssinousu on ollut nopeaa Euroopassa ja ennen kaikkea Yhdysvalloissa. Äkilliset ja varallisuusarvoja laskevat hinnoittelumuutokset niin korko- kuin osakemarkkinoilla ovat koko ajan mahdollisia.

Heikko reaalitytönsäily kasvattaa pankkien luottoriskejä

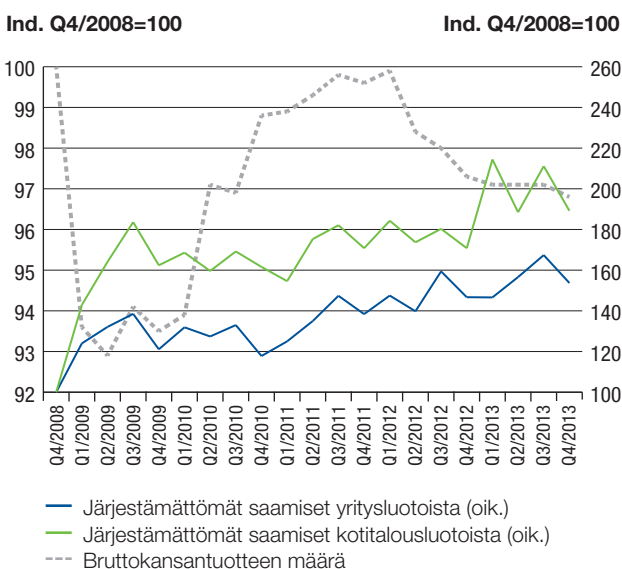
Suomen bruttokansantuotteen määrä on supistunut jo kaksi vuotta. Monissa tuoreissa talousennusteissa jo valmiiksi alhaista kasvua vuodelle 2014 on alennettu entisestään. Talousennusteisiin sisältyvä oletus siitä, että euroalueen ja koko EU:n koheneva talous vetää mukanaan Suomen

talouden nousuun, ei toistaiseksi ole toteutunut¹. Suomen teollisuustuotantoa, vientiä ja työttömyyttä koskevat toteutuneet tiedot ovat huolestuttavia kuvaten talouden aktiiviteetin jatkuvaa vähenemistä. Lisäksi Ukrainan ja Venäjän välinen kriisi lisää talouden kehitykseen liittyvää epävarmuutta.

Vuodesta 2008 jatkunut heikko toimintaympäristö on vähitellen kasvattanut kotitalouksien ja yritysten järjestämättömiä saamisita. Vuoden 2013 aikana järjestämättömät saamisit kasvoivat euromääräisesti, samalla kun bruttokansantuote pieneni².

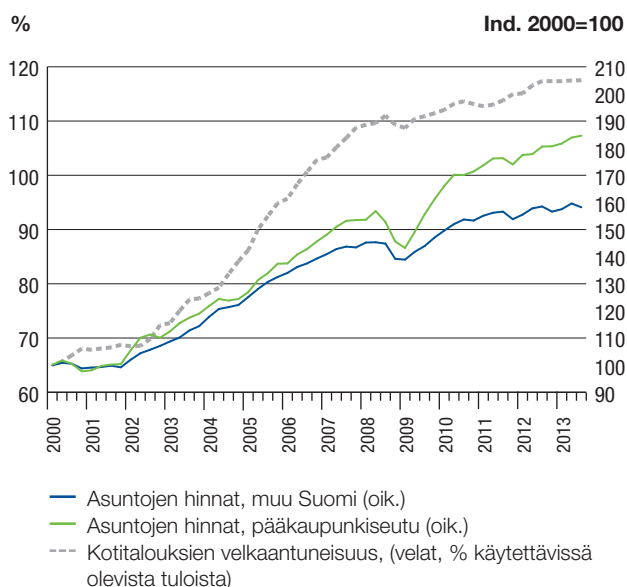
Avoin työttömyys on kasvanut vain hyvin hitaasti, mikä on osaltaan vaikuttanut siihen, etteivät pankkien hoitamattomat luotot ole kasvaneet merkittävästi. Alhainen korkotaso on tukenut velallisten velanhoitokykyä, ja samalla se on tärkein syy sille, etteivät työttömyys ja järjestämättömät saamisit ole nousseet toteutunutta nopeammin.

Bruttokansantuotteen kehitys sekä kotitalouksien ja yritysten järjestämättömät saamisit

Lähteet: Tilastokeskus ja Finanssivalvonta.

Kotitalouksien velkaantuneisuuden kehitys sekä asuntojen hinnat

Lähde: Tilastokeskus.

- 1 Esim. EU:n komission 25.2. julkaisema talousennuste, jossa Suomen BKT:n volyymikasvu 2014 on vain +0,2 %, http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2014_winter_forecast_en.htm. Ennuste tehtiin ennen Ukrainan ja Venäjän välisen kriisin kärjistymistä.
- 2 Suhteessa sektorikohtaiseen lainakantaan järjestämättömät saamisit eivät ole toistaiseksi merkittävästi kasvaneet, ks. pankkisektoria käsittelevä luku.

Yritysten konkurssit ja työttömien määrä ovat kuitenkin kasvussa; yritysten liikevaihto on kehittynyt heikosti ja kokonaistuotanto on vähentynyt.

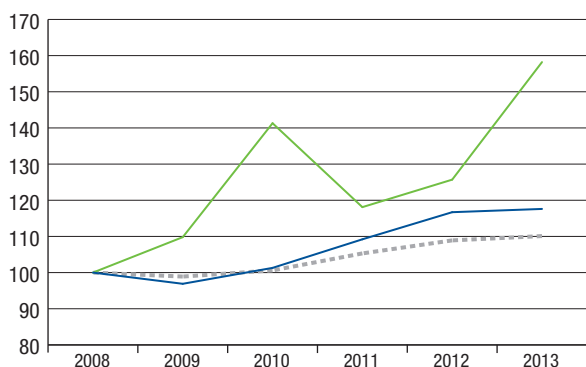
Finanssisektorin liiketoiminnan aidolle ja terveelle kasvulle on vain vähän mahdollisuuksia kansantaloudessa, joka ei kasva. Vähäinen investointirahoituksen kysyntä sekä yksityisen kulutuksen väistyminen luovat paineita pankkien rahoituskatteille. Kansantalouden heikko kehitys ei silti ole heikentänyt vakuutussektorin maksutulon kasvua. Esimerkiksi vakuutusmaksuperusteiden muuttaminen ja vakuutuslajikohtaiset tekijät vaikuttavat kansantalouden ohella vakuutusmaksutulon määrään. Talouden palkkasumma, joka on työeläke- ja vahinkovakuutussektorin maksutulon tärkeä indikaattori, kasvoi edelleen vuonna 2013, joskin edellisvuotta hitaammin.

Kotitalouksien velkaantumisen kasvu on tasaantunut samalla kun lainakannan kasvu on hiipunut

Nimellinen bruttokansantuote (johon sisältyy hintojen nousu) on myös polkenut lähes paikallaan viimeiset kaksi vuotta. Samalla rahalaitosten luottokanta on edelleen kasvanut. Luottokannan kasvu ei siis ole merkinnyt kulutuksen tai investointien lisääntymistä.

Kansantalouden palkkasumman kehitys sekä vakuutusmaksutulo

Ind. 2008=100

— Työeläkesectori
— Henki- ja vahinkovakuutussektorin yhteenlaskettu maksutulo
--- Talouden palkkasumma

Lähteet: Tilastokeskus ja Finanssivalvonta.

Vuoden 2013 merkittävimpiä ilmiöitä taloudessa oli kotitalouksien velkaantumisen kasvun tasaantuminen. Samaan aikaan asuntojen hintojen nousu on vaimentunut koko maan tasolla, vaikka erot maan eri osien välillä ovatkin suuria. Pääkaupunkiseudulla asuntojen hintojen vuositason nousu on ollut tuntuvampaa kuin muualla Suomessa.

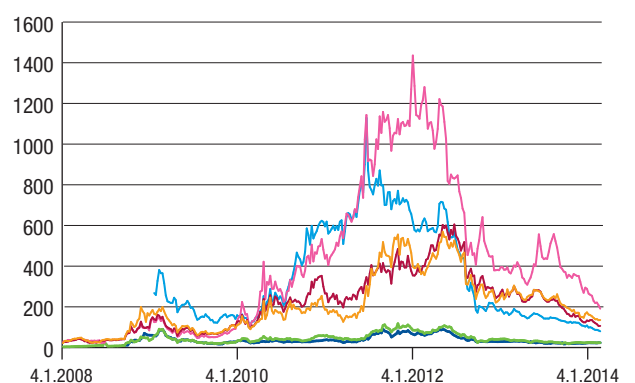
Vuoden 2013 aikana yleinen hintatason nousuvauhti jäi alhaisemmaksi kuin uusien kotitalous- tai yrityslainojen korot, eli korkotaso oli reaalisesti positiivinen. Mikäli tilanne jatkuu samanlaisena tänä vuonna, se lisää kotitalouksien ja yritysten lainanoton kustannuksia, ja sitä kautta todennäköisesti rajoittaa luottokannan kasvuvauhtia, kotitalouksien velkaantuneisuuden kasvua ja asuntojen hintojen nousua.

Markkinoiden kehitys ja hinnoittelu pääosin positiivista, haasteena pysyy matala korkotaso

Euroopan velkakriisi ei ole kärjistynyt uudelleen Kyproksen valtiontaloutta ja pankkisektoria kohdanneen kevään 2013 kriisin jälkeen. Markkinahinnoittelu kertookin lähes kaikilla mittareilla kriisitunnelmien väistymisestä. Irlanti on jo irtautunut ja Portugali irtautumassa ns. troikan (EU, Euroopan keskuspankki ja Kansainvälinen valuuttarahasto) tukiohjelmista. Nämä valtiot ovat pystyneet hankkimaan rahoitusta

Luottoriskin hinta kuudelle euroalueen valtiolle

Peruspistettä

— Suomi — Espanja — Irlanti
— Saksa — Italia — Portugali

Lähde: Bloomberg, viikkohavaintoja, viimeinen havainto 28.3.2014.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2014

4.4.2014

6 (44)

suoraan markkinoilta. Tämä on luonnollisesti välillisesti positiivista myös Suomen finanssisektorille. Markkinakehitys, jota on leimannut alhainen volatiteetti, osakekurssien nousu keskeisimmillä markkinoilla sekä alentuneet valtionlainojen korot, on tukenut osaltaan sijoitustoiminnan tuottoja ja varainhankinnan kustannuksien alenemista.

Valtioiden luottoriskihinnoittelussa on palattu vuoden 2009 lopun ja 2010 alun tasolle. Yritys- ja finanssisektorin luottoriskin hintaindeksit ovat palautuneet, tai jopa alentuneet vuoden 2008 alun tasoista.

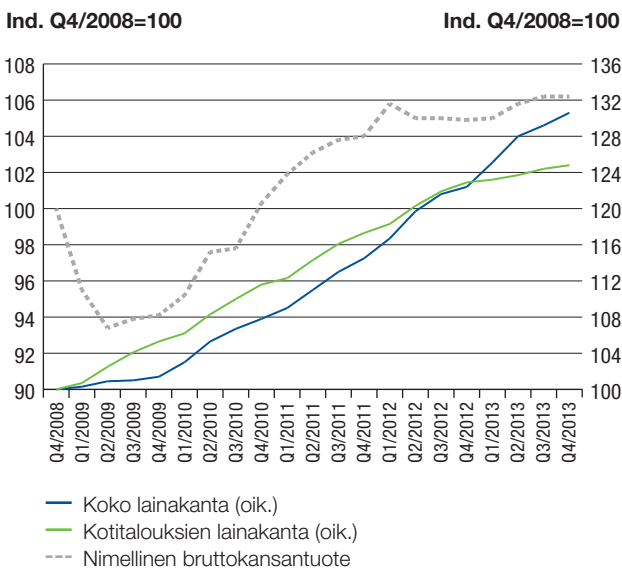
Finanssimarkkinat eivät kuitenkaan ole normalisoituneet, ja poikkeuksellista tilannetta kuvaa parhaiten tällä hetkellä sekä lyhyiden että pitkien korkojen matala taso. Lyhyet euriborokorot ovat nousseet vuoden 2014 alusta lukien muutaman peruspisteen, mutta markkinoiden odotuksissa esim. kolmen kuukauden euriborin tasoon ei ole odotettavissa merkittävää nousua vuoden 2014 aikana. Pitkissä koroissa Yhdysvaltojen valtionlainojen 10 vuoden maturiteetissa korkoero euroalueeseen on kasvanut noin yhteen prosenttiyksikköön. Tämä johtuu pääasiassa euroalueen inflaatio-odotusten mal-

tillistumisesta ja Yhdysvaltoja vaisummista talousnäkymistä pidemmällä tähtäimellä.

Matala korkotaso pysyy finanssisektorin isona haasteena Suomessakin. Korkoinstrumenteista ei saa hyvää korkotuottoa, ja pankkien rahoituskate ei kasva niin nopeasti kuin korkeamman korkotason ympäristössä tapahtuisi. Lisäksi matalaan korkotasoon liittyy korkojen nopean nousun ja riskilisten levenemisen mahdollisuus.

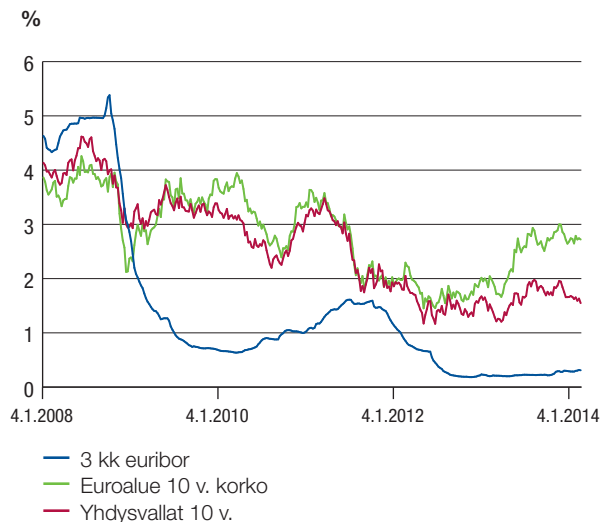
Osakekurssikehitys on erkaantunut eri alueiden ja maiden kesken. Varsinkin Yhdysvalloissa ja Euroopassa kurssinousu on jatkunut voimakkaana jo melkein kaksi vuotta lähes yhtämittaisesti. Lisäksi osakeindeksit ovat monissa tapauksissa vahvasti korreloituneita, eli kehittyvät hyvin samankaltaisesti³. Sijoittajat ovat jossain määrin vetäytyneet kehittyvistä talouksista johtuen näiden maiden talousongelmista ja odotuksien muutoksista liittyen Yhdysvaltain keskuspankin FEDin rahapolitiikan kiristymiseen⁴.

Bruttokansantuotteen kehitys sekä rahalaitosten lainakanta

Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankki.

Lyhyt ja pitkä korko

Lähde: Bloomberg, viikkohavainnot, viimeinen havainto 28.3.2014.

- 3 Esimerkiksi Suomen (Omx Hex Cap) ja Yhdysvaltain (S&P 500) osakeindeksien viikkohavaintojen muutoksien keskinäinen korrelaatiokerroin aikavälillä 2008–3M/2014 on 0,81.
- 4 FED on maaliskuun puoliväliin 2014 mennessä vähentänyt kuukausittaisen arvopaperiostojen määrää kaksi kertaa 85 miljardista dollarista 65 miljardiin dollariin per kuukausi. Maaliskuun 19. päivä ilmoitettiin ostojen olevan 55 miljardia dollaria per kuukausi huhtikuusta alkaen.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2014

4.4.2014

7 (44)

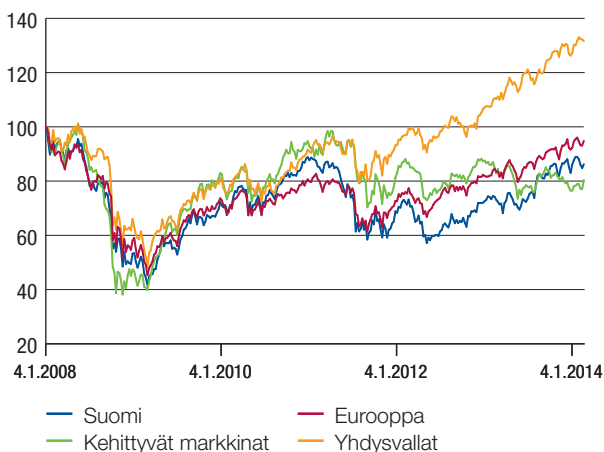
Osakkeiden kurssinousu siellä, missä sitä on tapahtunut, on perustunut moneen asiaan. FEDin määrällisen rahapolitiikan lisäksi nousu on seurausta varsinkin Yhdysvaltojen tulevaa talouskasvua koskevista odotuksista, yritysten parantuneista tuloksista ja alhaisista koroista. Markkinaspekulaatiot osakkeiden kurssinousun kestävydestä ovat jossain määrin lisääntyneet samalla, kun osakkeiden hintojen arvostusmittarien lukemat ovat nousseet.

Euroopassa markkinoiden hinnoittelu on osoittanut, että pankkien ja valtioiden riskejä arvioidaan varsin yhtenäisesti. Riskien on katsottu liittyvän läheisesti yhteen. Lisäksi euroalueen maiden pankkien taseissa on vaihtelevassa määrin oman maan valtion joukkovelkakirjoja.

Pääanalytikko Sampo Alhonsuo

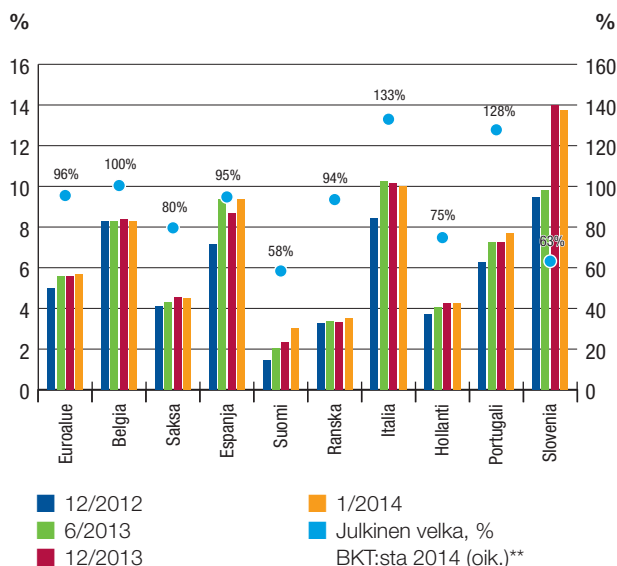
Osakeindeksejä

Ind. 4.1.2008=100

Lähde: Bloomberg, viikkohavainnot, viimeinen havainto 28.3.2014.

Euroalueen ja 9 euromaan pankkien taseissa olevat julkisen sektorin joukkovelkakirjalainat*

* % taseen loppusummasta.

** EU:n komission ennuste.

Lähteet: Suomen Pankki/kansalliset keskuspankit ja EU:n komissio.

Pankit ylläpitivät tulostasoaan sopeuttamalla liiketoimintaansa vaikeaan toimintaympäristöön

Matala korkotasoa heikensi rahoituskatteeseen perustuvan perinteisen pankkitoiminnan kannattavuutta ja on osaltaan pakottanut suomalaiset pankit sopeuttamaan liiketoimintaansa. Rahoituskatteen supistumisen tuottovaikutusta on pyritty tasoittamaan muita tuottoeroja kasvattamalla. Pankit ovat sopeuttaneet myös kustannuksiaan muun muassa vähentämällä henkilöstöä ja konttoreiden lukumäärää.

Pankkisektorin vuoden 2013 tuloskehitykseen vaikuttivat keskeisesti Nordea-konsernin sisäisen takauksen vaikutus sekä pankkien ulkomaisten sivuliikkeiden saamiin kohdistuvien arvonalentumistappioiden supistuminen edellisvuosien tasosta. Lisäksi pankkisektorin kustannuksia rasitti vuonna 2013 ensimmäistä kertaa kerätty pankkivero. Nämä tekijät huomioiden sektorin viime vuoden tulos kehittyi sopeutustoimenpiteiden myötä odotettua paremmin. Pankeista enemmistö kasvatti tuottojaan ja pankkien yhteenlaskettu kulutaso ilman pankkiveron vaikutusta supistui. Pankkisektorin omat varat kasvoivat vuoden 2013 aikana, mutta vakavaraisuus heikkeni hieman omien varojen vaateen palautuessa lähemmäksi vuoden 2012 loppua edeltänyttä tasoa.

Talouden heikko suhdannetilanne luo edelleen epävakaa pohjan pankkisektorin nykyisen tulostason säilyttämiselle. Pankkien kotimaan järjestämättömät saamiset kasvoivat euromääräisesti, maksuhäiriömerkinnät ovat korkealla tasolla ja yrityskonkurssien lukumäärä on nousussa. Matala korkotasoa on edesauttanut luottojen hoitamista, mutta heikon talouskasvun jatkuessa arvonalentumistappiokirjauksen taso voi lähteä uudelleen nousuun. Toisaalta matalan korkotason pitkittyminen rasittaisi edelleen pankkisektorin tuottokehitystä. Edellisvuodesta jatkunut rahoituskatteen supistuminen taittui vuoden toisella neljänneksellä, mutta luotonannon kasvun hidastuminen ja marginaalikorotuksia hillitsevät kilpailutekijät rajoittavat rahoituskatteen elpymistä kriisivuosi edeltävälle tasolle. Vaikka korkotasosta riippumattomat tuottoerät kannattelivat pankkisektorin vuoden 2013 tulosta, nämä eivät välttämättä muodosta kestävä pohjaa pankkisektorin kannattavuudelle vaikeaan toimintaympäristön jatkuessa.

Rahoituskate elpyi loppuvuodesta, mutta pankkisektorin kannattavuus edelleen riskialtis toimintaympäristön muutoksille

Pankkisektorin vuoden 2013 liiketulos heikentyi 13 % edellisvuodesta 2,2 mrd. euroon (2,6 mrd. euroa vuonna 2012). Pankkien tuloskehityksessä esiintyi kuitenkin huomattavaa hajontaa. Suurin osa pankeista onnistui kasvattamaan tulostaan edellisvuodesta. Pankkisektorin tuotot supistuivat yhteensä 6 % eli 427 milj. euroa. Tuottojen supistumiseen vaikuttivat voimakkaimmin korkokatteen pienentyminen edellisvuodesta sekä Nordea-konsernin sisäisen takauksen palkkiokustannus.

Pankkisektorin vuoden 2013 korkokate supistui 7 % edellisvuodesta 2,9 mrd. euroon (2012: 3,1 mrd. euroa). Korkokatteen supistuminen kuitenkin taittui vuoden 2013 toisella neljänneksellä ja on sen jälkeen kasvanut hitaasti jo kolme neljännestä peräkkäin. Vuoden viimeisen neljänneksen korkokate (749 milj. euroa) olikin vuoden 2012 viimeistä neljänneistä korkeampi (730 milj. euroa). Kehitykseen vaikuttivat pankkien korottamat uusluotonannon marginaalit ja sektorin luottokannan kasvu. Toisaalta johdannaisten korkotuottojen merkitys on kasvanut viimeisen kahden vuoden aikana, ja niiden osuus pankkisektorin vuoden 2013 korkokatteesta oli lähes viidennes. Pankkien korkoperusteisten tuottojen kehitys matalan korkotason ympäristössä riippuu siten entistä enemmän johdannaissopimusten maturiteettirakenteesta sekä siitä, missä määrin varainhankinnan kustannusten lasku korvaa johdannaissopimusten umpeutumisen menetettyjä korkotuottoja.

Pankkien korkotasosta riippumattomien tuottoerien kasvu vaimensi rahoituskatteen supistumisen vaikutusta. Lähes kaikkien pankkien nettopalkkiotuotot kasvoivat vuodesta 2012, vaikka sektoritasolla palkkioiden nettotuotto supistui. Etenkin maksuliikenteestä ja luotonannosta perittävät bruttopalkkiotuotot sekä monien pankkien osalta arvopaperisidonnaiset palkkiotuotot kasvoivat vuoden 2013 aikana. Tuottoja ovat lisäksi tukeneet vakuutustoiminnan nettotuottojen kasvu sekä yksittäisten pankkien osalta rahoitusvarojen myynnistä koostuvat kertaluontoiset erät. Pankkisektorin kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot laskivat 4 % vuonna 2013 1,40 mrd. euroon (2012: 1,45 mrd. euroa). Tästä yli 90 % koostuu arvopaperikaupan ja valuuttatoimin-

nan nettotuotoista, jotka vuonna 2013 supistuivat suurimmalla osalla pankeista ja sektorilla yhteensä 5 % edellisvuodesta.

Pankkisektorin kustannukset kasvoivat 2 % edellisvuodesta, mihin vaikutti vuonna 2013 ensimmäistä kertaa peritty pankkivero (134 milj. euroa). Pankkiveron vaikutus pois lukien pankkisektorin kustannustaso laski ensimmäistä kertaa moneen vuoteen. Pankit ovat aktiivisesti tehostaneet toimintaansa vähentämällä henkilöstöä ja keventämällä konttorirakennetta. Pankkipalvelujen tarjonnassa on panostettu entistä enemmän kustannustehokkaampiin sähköisiin jakelukanaviin.

Pankkisektorin arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista laskivat yhteensä 54 % edellisvuodesta 153 milj. euroon (2012: 331 milj. euroa). Tappiokirjausten vähentyminen olikin koko pankkisektorin tasolla merkittävien liiketulokseen positiivisesti vaikuttanut erä. Muutoksen taustalla olivat pankkien ulkomaisiin saamisiin kohdistuvat sopimuskohtaiset tappiokirjaukset, jotka supistuivat 127 milj. euroa vuoden aikana. Kotimaisten sopimuskohtaisten tappiokirjausten taso supistui myös hieman vuoden aikana, mutta tähän osaltaan vaikutti Nordea-konsernin sisäinen ta-kaus, joka kattaa suurimman osan Nordea Pankki Suomen

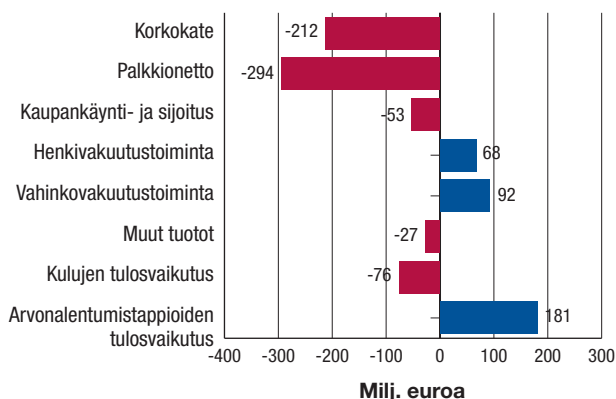
yritysvastuista. Takaus supisti pankkisektorin yhteenlasket- tuja arvonalentumistappioita 83 miljoonaa euroa.

Pankkisektorin keskimääräinen kulut-tuotot-suhde oli vuoden lopussa 62 % (2012: 57 %), mikä vastaa euroalueen keskimääräistä tasoa.⁵ Pankkisektorin oman pääoman tuotto (ROE) oli 8,1 % (2012: 8,5 %). Valtaosalla pankeista nämä tehokkuutta ja kannattavuutta mittaavat suhdeluvut ovat edelleen selvästi pankkisektorin keski-pitkän aikavälin keskiarvoja heikompia. Osalla pankeista alhainen oman pääoman tuotto tosin heijastaa myös omistajarakenteesta johtuvaa keskimääräistä korkeampaa oman pääoman mää- rää. Pankkisektorin viimeisen viiden vuoden keskimääräinen kulut-tuotot-suhde on noin 60 % ja oman pääoman tuotto noin 8 %.

Likviditeetin ja varainhankinnan tilanne säilyi hyvänä

Pankkien likviditeetitilanne on säilynyt hyvänä, ja vuoden- vaihteessa likvidejä varoja oli enemmän kuin kesäkuussa. Viime vuoden aikana sektorin käteisvarojen ja keskuspank- kirahoitukseen oikeuttavien joukkovelkakirjojen määrä kui-

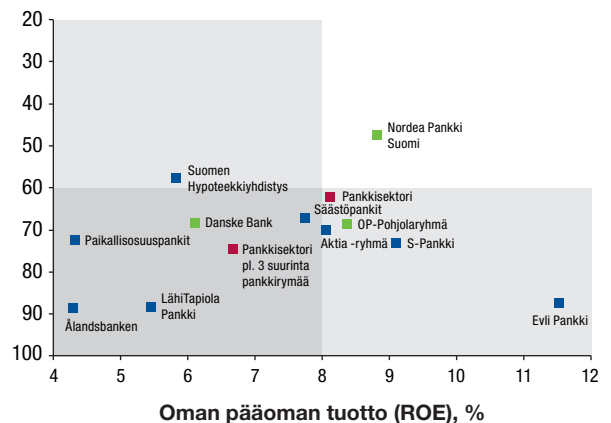
Pankkisektorin tuloserien muutos tammi-joulukuu 2013 vs. tammi-joulukuu 2012

Lähde: Finanssivalvonta.

Suomalaisten pankkiryhmien kustannustehokkuus ja kannattavuus

Kulut-tuotot-suhde (pl. arvonalentumistappiot), %

Kuviossa vaak-akseli esittää oman pääoman tuottoa ja pystyakseli käänteisessä järjestyksessä kulujen ja tuottojen suhdetta (pl. arvonalentumistappiot). Pankin kannattavuus ja kustannustehokkuus heikentyvät lähestyttäessä kuvion vasenta alareunaa.

Lähde: Finanssivalvonta.

5 Lähde: EKP (Consolidated Banking Data), kesäkuu 2013.

tenkin laski 7 % 67,7 mrd. euroon (2012: 72,7 mrd. euroa). Erityisesti keskuspankkitalletusten määrä vaihtelee kuitenkin paljon, sillä määrä oli kesäkuussa 31,6 mrd. euroa, syyskuussa 27,0 mrd. euroa ja joulukuussa 35,6 mrd. euroa.

Sekä pienet että suuret pankit ovat tehneet joukkovelkakirjojen vakuudettomia ja vakuudellisia liikkeeseenlaskuja suhteellisen edullisella hinnalla. Viime vuoden toisella puoliskolla riskilisät laskivat yleisesti kriisitunnelman hälventyessä. Tänä vuonna kehittyvien markkinoiden turbulenssi ja eoniakoron volatiliiteetti eivät toistaiseksi ole merkittävästi vaikeuttaneet varainhankintaa. Heikon talouskasvun ja epävarman toimintaympäristön jatkuminen kuitenkin kasvattavat myös varainhankinnan riskejä ja kustannuksia.

Talletusrahoituksen osuus antolainauksesta pysyi entisellään

Pankkisektorin anto-ottolainaussuhde pysyi lähes ennallaan 134 prosentissa (2012: 135 %), joten markkinaehtoisien rahoituksen tarpeessa ei tapahtunut merkittävää muutosta. Sektorin luottokanta kasvoi prosentin 185,5 mrd. euroon (2012: 183,3 mrd. euroa), samalla kun talletuskanta kasvoi 2 % 138,9 mrd. euroon (2012: 135,7 mrd. euroa). Matala korkotaso näkyi kuitenkin talletuskäyttäytymisessä talletusrahan siirtyessä määräaikaistalletuksista muihin sääs-

tämis- ja sijoitustuotteisiin sekä vaadittaessa maksettaviin talletuksiin. Pankkisektorin (ml. ulkomaiset sivuliikkeet) määräaikaistalletukset supistuivat 11 % edellisvuodesta 31,5 mrd. euroon (2012: 33,2 mrd. euroa).

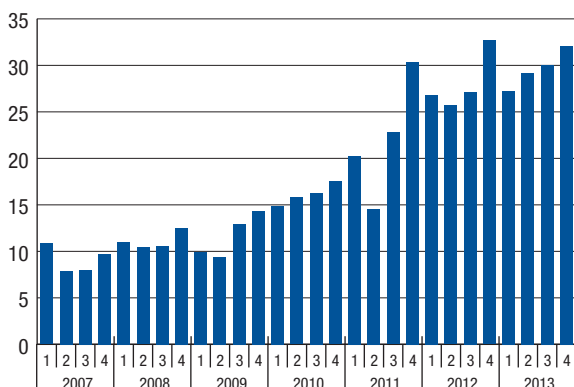
Katettujen joukkovelkakirjojen määrä kasvoi ja sijoitustodistusten määrä supistui

Pankkien liikkeeseen laskemien joukkovelkakirjojen kanta kasvoi 7 % 47,5 mrd. euroon, josta katettujen joukkovelkakirjojen määrä kasvoi 12 % 29,9 mrd. euroon. Viime vuoden aikana katettujen joukkovelkakirjojen osuus joukkovelkarakohtaisesta rahoituksesta siis kasvoi 3 prosenttiyksikköä 63 prosenttiin. Pankkien liikkeeseen laskemien sijoitustodistusten määrä pieneni 13 % 31,6 mrd. euroon. Samalla sijoitustodistusrahoituksen osuus koko velkakirjarahoituksesta pieneni 5 prosenttiyksikköä 40 prosenttiin. Sijoitustodistusten keskimääräinen maturiteetti lyheni 3,3 kuukaudesta 2,6 kuukauteen.⁶

Asuntoluottokannan sitoutuneisuuden aste katettujen joukkovelkakirjojen vakuutena kasvoi viime vuonna arviolta 3 prosenttiyksikköä 44 prosenttiin. Katettujen joukkovelkakirjojen vakuutena oleva luottokanta kasvoi 9 % 37,1 mrd. euroon, kun taas kiinnitysluottopankkilain ehdot täyttävien asuntoluottojen kanta kasvoi arviolta vain 2 % 84,4 mrd. euroon.⁷ Katettujen joukkovelkakirjojen liikkeeseen laskun

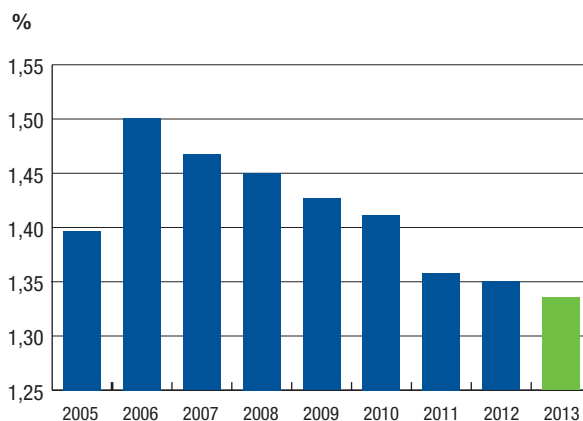
Pankkisektorin keskuspankkivakuuskelpoiset saamistodistukset

Mrd. euroa

Lähde: Finanssivalvonta.

Pankkisektorin luotot/talletukset

Lähde: Finanssivalvonta.

6 Painotettu keskimaturiteetti, jonka laskemisessa on käytetty viranomaisraportoinnin kunkin maturiteettiluokan keskiarvoa.

7 Käytetty oletusta, että 4,4 % asuntoluottokannasta ei käy katettujen joukkolainojen vakuudeksi.

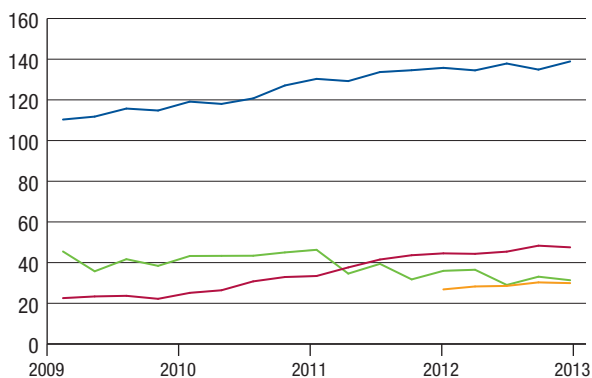
määrää rajoittaa mm. se, että konkurssitilanteen varalta pankeilla on oltava riittävästi vapaita varoja myös muiden velkojaryhmien kuin katettujen joukkovelkakirjojen haltijoiden (mm. tallettajien) saamisten turvaksi. Pankeilla on myös oltava riittävästi vapaana olevia kiinnitysluottopankkilain ehdot täyttäviä asuntoluottoja asuntojen hintojen laskun ja likviditeettikriisin varalta.

Asteittain voimaan tulevan maksuvalmiusvaatimuksen (LCR) täyttäminen edellyttää sopeutustoimia

EU:n vakavaraisuusasetuksen mukaisesti maksuvalmiusvaatimus⁸ astuu voimaan vuodesta 2015 alkaen 60 prosentin tasolla ja nousee asteittain 100 prosenttiin vuoteen 2018 mennessä. Syyskuussa 2013 Basel III -vaikutusarvion osallistuneiden suomalaisten pankkien keskimääräinen maksuvalmiusvaatimuksen aste oli 87 %. Sopeutustarve uuden sääntelyn täyttämiseen on pienemmällä toimijoilla kuitenkin keskimäärin suurempia toimijoita suurempi.

Pankkisektorin varainhankinnan rakenne

Mrd. euroa

— Talletukset
— Sijoitustodistukset
— Joukkovelkakirjalainat yhteensä
— Katetut joukkovelkakirjalainat

Data katetuista joukkovelkakirjoista perustuu uuteen raportointiin kiinnitysluottopankkitoiminnasta 2012 alkaen.

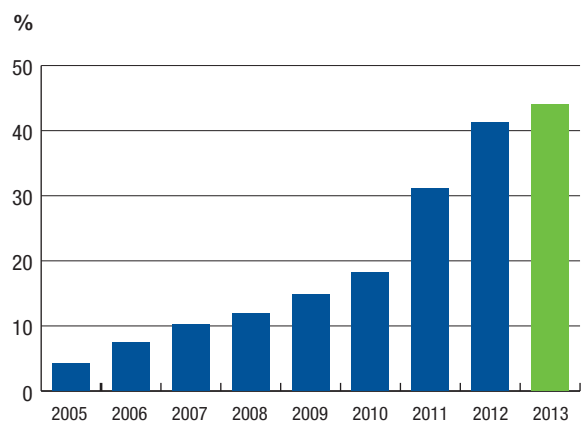
Lähde: Finanssivalvonta.

8 Maksuvalmiusvaatimus edellyttää pankeilta likviditeettipuskureita, joiden arvo vastaa sisään tulevien ja uloslähtevien kassavirtojen epätasapainoa 30 päivää kestävässä vakavassa stressitilanteessa.

Tänä vuonna EU:n komissio tarkentaa vielä maksuvalmiusvaatimuksen yksityiskohtia. Päätöstä odotetaan mm. likvidien ja erittäin likvidien varojen määritelmistä ja erityisesti katettujen joukkovelkakirjojen kohtelusta. Keskuspankkitalletuksiin liittyen on merkkejä siitä, että pankit tulevat täyttämään osan likvidien varojen vaatimuksesta keskuspankkitalletuksina, joten niiden määrä tulee myös jatkossa säilymään suhteellisen korkeana. Maksuvalmiusvaatimus parantaa pankkien likviditeettiasemaa lyhytaikaisen likviditeettistressi-periodin varalta.

Pysyvän varainhankinnan vaatimus (NSFR) astuu yleisellä tasolla voimaan vuonna 2016 ja tavoitteena on, että yksityiskohtainen vaatimus astuu voimaan vuonna 2018. Vaatimus tulee edellyttämään pankeilta lisää vakaata ja pitkäaikaista varainhankintaa taseen nykyinen rakenne ja ulkopuoliset erät huomioon ottaen. Syyskuussa 2013 Basel III -vaikutusarvion osallistuneiden suomalaisten pankkien keskimääräinen pysyvän varainhankinnan aste oli 76 %. Baselin pankkivalvontakomitea julkisti tammikuussa konsultaatiolle uuden lievennetyn version pysyvän varainhankinnan vaatimuksesta, joka voimaantullessaan helpottaisi pankeja vaatimuksen täyttämässä. Maksuvalmiusvaatimusta ja pysyvän varainhankinnan vaatimusta koskeva viranomaisraportointi alkaa vuonna 2014.

Asuntoluottojen sitoutuminen katettujen joukkovelkakirjojen vakuudeksi

Lähde: Finanssivalvonta ja Suomen Pankki.

Pitkittynyt heikko taloustilanne hidasti luotonantoa yleisölle ja heikensi luottokannan laatua

Kotitalouksien lainojen kasvuvauhti hidastui kaikissa käyttötarkoitukseluokissa vuoden 2013 aikana. Yritysten lainakannan kasvu oli alkuvuodesta vaimeaa, mutta nopeutui vuoden loppua kohden. Kotitalouksien ja yritysten lainakannan kasvu on Suomessa edelleen nopeampaa kuin euroalueella keskimäärin.⁹ Suomessa toimivien pankkien (ml. Suomessa toimivat ulkomaiset sivuliikkeet) ongelmaluottojen kanta on edelleen suhteellisen matala, mutta pitkään jatkuneesta heikosta taloustilanteesta johtuen yrityssektorin järjestämättömien saamisten kehityksessä on nähtävissä muutos huonompaan suuntaan.

Suomessa toimivien pankkien järjestämättömien saamisten¹⁰ määrä kasvoi vuonna 2013 1,8 % edellisvuodesta 1,31 mrd. euroon. Järjestämättömien saamisten osuus luotto- ja takauskannasta oli joulukuun lopussa 0,52 % (0,53 %

12/2012). Järjestämättömien saamisten kokonaismäärän lasku johtui erityisesti ulkomaat-sektorin järjestämättömien luottojen merkittävästä supistumisesta. Sen sijaan kotimaiset järjestämättömät saamiset kasvoivat vuonna 2013 8,8 % edellisvuoteen verrattuna. Suomessa toimivien pankkien erääntyneet saamiset¹¹ vähenivät vuositasolla 13 % 970 milj. euroon ja suhde luotto- ja takauskantaan supistui 0,38 prosenttiin.

Ulkomaisiin saamisiin kohdistuneiden tappiokirjausten vähentyminen sekä Nordea-konsernin sisäinen takaus supistivat arvonalentumistappioiden määrää edellisvuodesta

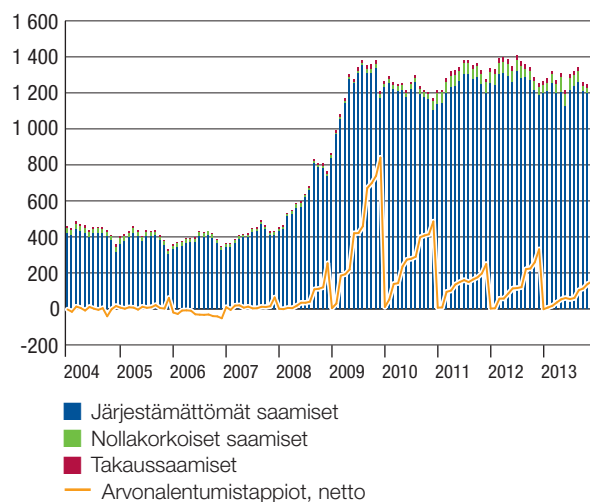
Suomessa toimivien pankkien nettomääräiset arvonalentumistappiot tammi-joulukuussa 2013 olivat 190 milj. euroa, joka on 171 milj. euroa eli 47 % viime vuoden vastaavaa ajanjaksoa vähemmän. Arvonalentumiset suhteessa luotto- ja takauskantaan ovat matalalla 0,07 prosentin tasolla. Arvonalentumistappioiden supistumisesta lähes neljäsosa koostuu pankkien ulkomaisista sopimuskohtaisista saamisista, jotka vähentyivät 96 % vain noin 5 milj. euroon (2012: 135 milj. euroa). Ulkomaiset saamiset pois lukien Suomessa toimivien pankkien arvonalentumistappiot supistuivat 17 % vuonna 2013 183 milj. euroon. Tähänkin lukuun vaikuttaa vähentävästi Nordea-konsernin sisäinen takaus, jonka vaikutus arvonalentumistappioihin yhteensä vuoden 2013 aikana oli 83 milj. euroa.

Yritysluottokannan kasvu nopeutui vuoden 2013 loppua kohden, ongelmaluottojen kasvu nopeutui

Yritysten lainakanta oli vuoden 2013 lopussa 49 mrd. euroa, joka on 2,9 % enemmän kuin vuoden 2012 lopussa.¹² Asuntoyhteisöt mukaan lukien lainakanta kasvoi 5,4 % 67 mrd. euroon.¹³ Asuntoyhteisöjen lainat olivat runsas neljännes yritysluottokannasta, ja niiden kanta kasvoi keskimäärin 13 %¹⁴, eli huomattavasti muuta yrityssektoria enemmän. Nostettujen yrityslainojen määrä tammikuussa 2014 kuitenkin väheni verrattuna vuodentakaiseen. Yritykset ottivat uutta lainaa pääasiassa käyttöpääoman tarpeisiin sekä

Pankkikonsernien järjestämättömät saamiset ja arvonalentumistappiot

Milj. euroa

Lähde: Finanssivalvonta.

9 Tiedot luotonannon kehityksestä perustuvat Suomen Pankin rahalaitostiedonkeruuseen ja kattavat euromääräiset lainat euroalueelle (muiden maiden kuin Suomen osuus luvuissa on hyvin vähäinen).

10 Suoritukset, jotka ovat yli 90 vuorokautta myöhässä, takaussaamiset ja 0-korkoiset saamiset.

11 Suoritukset, jotka ovat 30–90 vuorokautta myöhässä.

12 Lähde: Suomen Pankki. Yritysten lainakannan arvostus- ja luokitusmuutoksista puhdistettu kuukausimuutoksiin perustuva vuosikasvu oli 5,24 %.

13 Yritysten ja asuntoyhteisöjen yhteenlasketun lainakannan arvostus- ja luokitusmuutoksista puhdistettu kuukausimuutoksiin perustuva vuosikasvu oli 7,2 %.

14 Lähde: Suomen Pankki.

rahoituksen uudelleenjärjestelyihin. Yritykset myös hankkivat edellisvuotta enemmän joukkovelkakirjarahoitusta markkinoilta.¹⁵

Yrityssektorin (ml. asuntoyhteisöt) järjestämättömät luotot kasvoivat vuositasolla 10,8 % 397 milj. euroon. Niiden suhteellinen osuus yritysluottokannasta oli joulukuussa 0,60 %, joka on hieman enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Toimialakohtaisesti tukku- ja vähittäiskaupan järjestämättömät luotot kasvoivat euromääräisesti ja suhteellisesti eniten. Pankkien järjestämättömien saamisten määrä kiinteistöalan toiminnalle myönnetyistä luotoista oli euromääräisesti toiseksi suurin. Majoitus- ja ravitsemustoiminnan luottojen laatu oli heikoin; kyseiselle toimialalle myönnetyistä luotoista yli 2 % oli järjestämättömiä.

Yrityssektorin nettomääräiset arvonalentumistappiot vuonna 2013 pienivät 8 % edellisvuoteen verrattuna ja olivat joulukuun lopussa 177 milj. euroa. Toimialoittain tarkasteltuna euromääräisesti suurin arvonalentumisten kasvu oli metalliteollisuudessa, tukku- ja vähittäiskaupassa sekä rakentamisessa. Muilla merkittäväillä toimialoilla arvonalentumiset vähenivät edellisvuodesta.

Kotitalouksien asuntolainakannan kasvu pysähtyi, hoitamattomien lainojen määrä lisääntyi

Kotitalouksien lainakannan (116,6 mrd. euroa) vuosikasvu hidastui joulukuussa 2,2 prosenttiin. Kotitalouslainoista oli joulukuun lopussa asuntolainoja 88,3 mrd. euroa, kulutusluottoja 13 mrd. euroa ja muita lainoja 15 mrd. euroa.¹⁶

Asuntolainakanta supistui joulukuussa 2013 edelliseen kuukauteen verrattuna ensimmäisen kerran yli 15 vuoteen. Vuositasolla kannan kasvu oli joulukuussa 2,3 %, kun vuoden 2012 joulukuussa se oli vielä 5,6 %. Asuntolainakanta supistui edelleen tammikuussa 2014. Kotitaloudet nostivat vuoden 2013 aikana uusia asuntolainoja 15 mrd. euron edestä, mikä on viidennes vähemmän kuin edellisvuonna ja pienin määrä kymmeneen vuoteen.¹⁷

Kotitalouksien velkaantumisaste, eli velkojen suhde käytävissä oleviin tuloihin, pysyi Tilastokeskuksen mukaan lähes ennallaan viimeisen vuoden ajan ja oli 117,6 % vuoden 2013 kolmannella neljänneksellä. Vuonna 2012 asuntolainaa

ottaneilla kotitalouksilla oli velkaa keskimäärin 180 % käytävissä olevista vuosituloista ja noin 10 prosentilla velat olivat vähintään kolminkertaiset käytävissä oleviin tuloihin verrattuna.

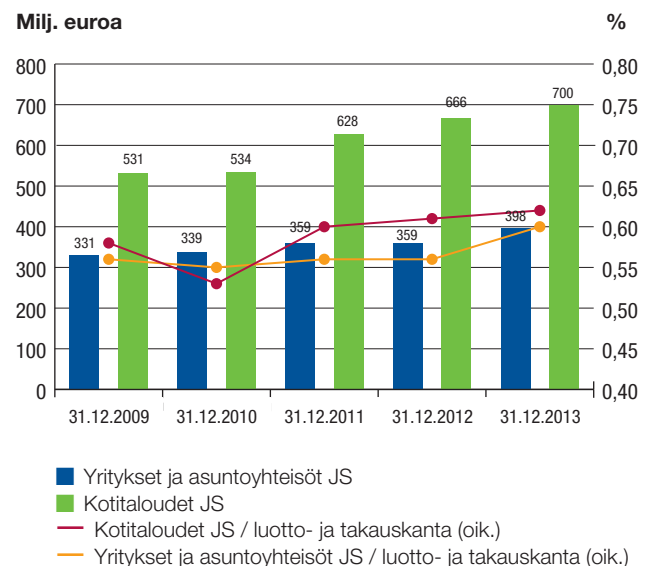
Kotitalouksien järjestämättömien lainojen määrä kasvoi vuositasolla 4,9 % ja oli joulukuun lopussa 700 milj. euroa. Niiden suhteellinen osuus luottokannasta oli samalla tasolla kuin vuotta aikaisemmin eli 0,6 %. Kotitalouksien järjestämättömien lainojen kehityksessä on pankkikohtaista hajontaa.

Kotitalouksien nettomääräiset arvonalentumistappiot pienivät 22 % edellisvuodesta ja olivat tammi-joulukuussa 2013 38 milj. euroa. Viime vuoden aikana asuntoluottoihin liittyvät luottotappiot olivat vain 0,02 % asuntoluottokannasta.

Taloustilanne lisää luottoriskejä

Yrityssektorin kotitalouksia nopeampi järjestämättömien lainojen lisääntyminen ennustaa luottoriskien kasvua. Myös nostettujen uusien asuntolainojen määrän hiipuminen on

Yritysten ja kotitalouksien järjestämättömien saamisten (JS) kehitys 2009–2013

Lähde: Finanssivalvonta.

¹⁵ Lähde: Suomen Pankki.

¹⁶ Lähde: Suomen Pankki.

¹⁷ Lähde: Suomen Pankki.

seurausta taloustilanteen yleisestä heikkenemisestä. Kehitystä kuvaa myös se, että kuluttajien luottamus talouteen kääntyi helmikuussa 2014 laskuun.¹⁸

Kotitalouksien ja yritysten uudet maksuhäiriömerkinnät ovat kasvaneet tuntuvasti vuonna 2013.¹⁹ Vireille pantujen konkurssien määrä kasvoi viime vuonna 5,7 % ja 6,6 % tammikuussa 2014. Yksityisen kulutuskysynnän vaikeus näkyy erityisesti majoitus- ja ravitsemustoiminnan alalla, jossa konkurssien lukumäärä nousi runsaat 26 %.

Taloustilanteen suunnan huononeminen, mihin liittyvät matala korkotaso, järjestämättömien saamisten kasvutrendi ja luottotappioiden realisointirisikit, edellyttää pankeilta asiakkaiden taloudellisen tilan tarkkaa seuranta.

Järjestämättömien saamisten määritelmä tiukentuu

Pankit raportoivat järjestämättömät saamiset vuoden 2014 ensimmäisen vuosineljänneksestä alkaen perustuen EU-tasolla harmonisoituun määritelmään. Määritelmämuutosten myötä pankkien raportoitujen järjestämättömien saamisten määrän voidaan odottaa kasvavan. Merkittävimmät muutok-

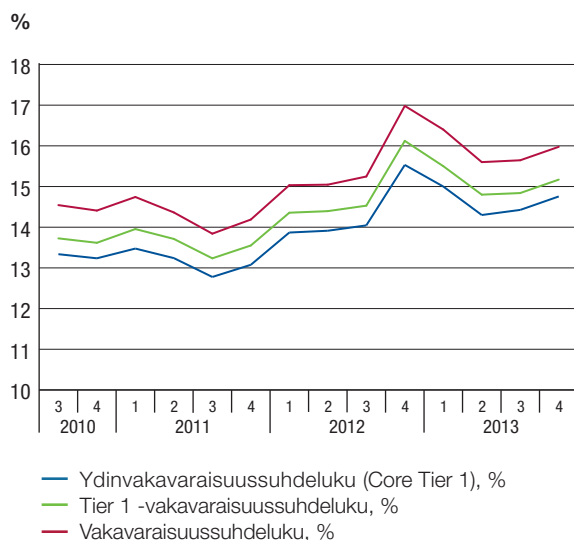
set voimassa olevaan järjestämättömien saamisten määritelmään (suoritukset, jotka ovat yli 90 vuorokautta myöhässä, takaussaamiset sekä 0-korkoiset saamiset) nähden ovat:

- Järjestämättömiin saamisiin luetaan yli 90 vuorokautta maksamatta olleiden lisäksi alle 90 vuorokautta olleet erääntymättömät tai erääntyneet saamiset, jotka todennäköisesti jäävät maksamatta.
- Saamiset, joiden vastapuoli on todennäköisesti maksukyvytön (EU:n vakavaraisuusasetuksen No 575/2013 178. artikla) ja saamiset, joista on tehty arvonalentuminen, katsotaan aina järjestämättömiksi.
- Mikäli velallisen yli 90 vuorokautta erääntyneinä olevien saamisten osuus on vähintään 20 % tämän taseesta, luetaan velallisen kaikki taseessa ja taseen ulkopuolella olevat saamiset järjestämättömiksi.

Pankkien vakavaraisuus edelleen vahva

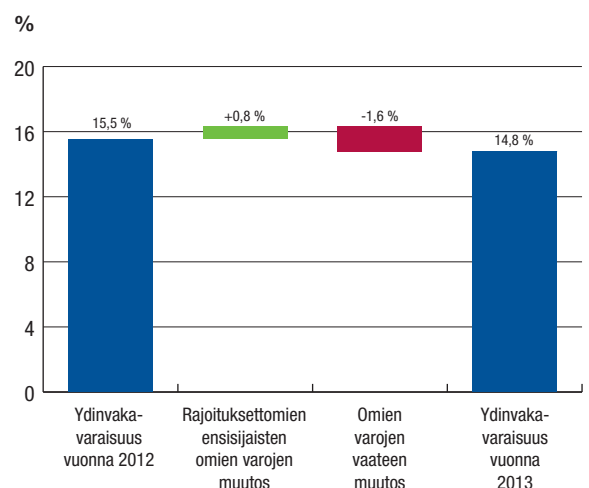
Pankkisektorin vakavaraisuustunnusluvut laskivat hieman edellisvuoden lopusta, mutta niiden taso säilyi verrattain korkeana. Ydinvakavaraisuus, eli rajoituksettomien ensisijaisten

Pankkisektorin vakavaraisuussuhdeluvut

Lähde: Finanssivalvonta.

Pankkisektorin ydinvakavaraisuuden (Core Tier 1) muutos edellisvuodesta osatekijöittäin

Kuvio esittää pankkisektorin ydinvakavaraisuussuhdeluvun (rajoituksettomat ensisijaiset omat varat / omien varojen vaade) vuositasoinen muutoksen tämän osatekijöiden summana. Vihreä palkki kuvaa suhdelluvun kasvua, punainen palkki suhdelluvun supistumista.

Lähde: Finanssivalvonta.

18 Lähde: Tilastokeskuksen kuluttajabarometri.

19 Lähde: Suomen Asiakastieto Oy, maksuhäiriötilastot.

omien varojen suhde riskipainotettuihin saamisiin, laski 14,8 prosenttiin (2012: 15,5 %). Kokonaisvakavaraisuus laski vuoden 2013 lopussa 16,0 prosenttiin (2012: 17,0 %). Sektorin vakavaraisuustunnuslukujen lasku on seurausta Nordea-konsernin sisäisestä takausjärjestelystä, jota huomioimatta sektorin vakavaraisuus jatkoi myös vuonna 2013 viimevuosien tasaista kasvuun.

Pankkisektorin omat varat kasvoivat 20,5 mrd. euroon (2012: 19,6 mrd. euroa). Tästä 19,5 mrd. euroa (95 %) koostuu ensisijaisista omista varoista (2012: 18,7 mrd. euroa). Omien varojen kasvuun vaikuttivat ensisijaisesti vuoden aikana kertyneet voittovarot. Omien varojen vaade kasvoi vuoden 2013 aikana kuitenkin omia varoja enemmän, minkä johdosta pankkisektorin lakisääteiset minimivaateet ylittävä omien varojen pääomapuskuri supistui edellisvuodesta 10,2 mrd. euroon (2012: 10,4 mrd. euroa).

Alkuvuoden 2013 vakavaraisuussuhdelukujen laskuun vaikutti eniten pankkisektorin omien varojen vaateen kasvu 10,3 mrd. euroon, mikä tarkoittaa riskipainotettuina saamisina 128,3 mrd. euroa (2012: 115,7 mrd. euroa). Kasvu johtui ensisijaisesti pankkien keskimääräisten riskipainojen palautumisesta lähemmäksi vertailuvuotta 2012 edeltävää tasoa. Luotto-, markkina- ja operatiivisen riskin yhteenlasketusta pääomavaateesta luottoriskin osuus laski 76 prosenttiin (2012: 84 %). Sisäisten luottoluokitusten menetelmällä (IRBA) laskettujen vastuiden osuus luottoriskin omien varojen vaateesta oli noin 50 %.

Uusi vakavaraisuussäntely kannustaa pankkeja säilyttämään vahvan vakavaraisuustason

Vakavaraisuusvaatimukset muuttuivat vuoden 2014 alusta EU:n vakavaraisuusasetuksen (CRR) astuttua voimaan. Uusi asetus tiukensi vakavaraisuuteen laskettavien omien varojen sekä riskipainotettujen saamisten ja sijoitusten määritelmiä ja korotti pankkien ydinvakavaraisuusvaatimuksen 4,5 prosenttiin suhteessa riskipainotettuihin saamisiin.

EU:n luottolaitosdirektiiviin sisältyvät vähimmäisvaatimuksia täydentävät lisäpääomavaatimukset toteutetaan Suomessa vuoden 2014 aikana voimaan tulevassa uudessa luottolaitoslaissa. Vuodesta 2015 alkaen pankkien edellytetään täyttävän vähimmäisvakavaraisuusvaatimusten lisäksi kiinteän lisäpääomavaatimuksen (2,5 % riskipainotetuista

saamisista) sekä muuttuvan lisäpääomavaatimuksen (suhdannetilanteesta riippuen 0–2,5 % riskipainotetuista saamisista). Myöhemmin määriteltäville kansallisen rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävälle pankeille asetetaan lisäksi vuoden 2016 alusta alkaen erillinen lisäpääomavaatimus (pankin systeemisestä merkittävyydestä riippuen 0–2 %). Näin pankkien yhteenlaskettu ydinvakavaraisuusvaatimus on vuodesta 2016 alkaen pankista ja suhdannetilanteesta riippuen yhteensä 7–11,5 % suhteessa riskipainotettuihin saamisiin.

Suomalaiset pankit ovat hyvin varautuneita uuteen vakavaraisuussäntelyyn. Valtaosalla (97 %) kaikista sektorin pankeista vuoden 2013 ydinvakavaraisuus ylitti 10 prosenttia (perustuen vuonna 2013 voimassa olleisiin määritelmiin). Alhaisin ydinvakavaraisuussuhdeluku sektorilla oli 9,0 %. Kaikkien pankkien ydinvakavaraisuussuhdeluvun mediaani oli 24,5 %.

Vuoden 2013 puolivälissä toteutetun Basel III -vaikutusarvion perusteella EU:n vakavaraisuusasetuksen määritelmämuutokset alentaisivat pankkisektorin ydinvakavaraisuussuhdelukua 1,6 prosenttiyksikköä. Lopullinen vaikutus jäisi todennäköisesti tätä pienemmäksi vakavaraisuusasetuksen ja Basel III:n välisistä määritelmäeroista johtuen. Asetuksen mukaan finanssiryhmittymien vakuutusyhtiösijoitukset voidaan lisätä Finanssivalvonnan luvalla ryhmittymien riskipainotettuihin saamisiin omista varoista vähentämisen sijaan, minkä nettovaikutus pankkisektorin vakavaraisuuteen olisi odotetusti positiivinen. Toisaalta asetus jättäisi Basel III:sta poiketen käypään arvoon arvostettavien myytävissä olevien saamisten (AFS) realisoimattomat voitot toissijaisiin omiin varoihin ainakin vuoden 2014 ajaksi, mikä laskisi ensisijaisiin omiin varoihin perustuvia vakavaraisuussuhdelukuja.

Uusiin vakavaraisuusasetuksen mukaisiin määritelmiin perustuvat ensimmäiset vakavaraisuusraportit toimitetaan Finanssivalvonnalle vuoden 2014 touko-kesäkuun aikana.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien vakavaraisuus ennallaan

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien vakavaraisuussuhdeluku on pysynyt ennallaan vuoden 2013 aikana. Suhdeluku oli vuoden 2013 lopussa 1,9, eli sama kuin vuoden 2012 lopussa. Vakavaraisuussuhdeluku lasketaan vertaamalla

ryhmittymän omia varoja ryhmittymän riskeihin perustuvaan omien varojen vähimmäisvaatimukseen. Minimivaatimus on 1,0, ja vuoden lopun vakavaraisuussuhdeluku tarkoittaa, että ryhmittymillä on omia varoja 1,9-kertaisesti verrattuna laissa vaadittuun vähimmäismäärään. Ryhmittymien yhteenlasketusta omien varojen vähimmäisvaateesta noin 80 % tuli pankkitoiminnasta ja 20 % jakautui henki- ja vahinkovakuustoitinnan kesken.

Pankkisektorin rakennemuutokset edistyivät

Vuoden 2013 aikana ilmoitettiin useista yritysjärjestelyistä, joiden toteutumisen myötä pankkien lukumäärä vähenee. S-Pankki osti elokuussa 2013 enemmistön FIM-konsernin osakekannasta ja laajensi näin liiketoimintaansa rahastossäästämiseen ja varainhoitoon. Keväällä 2013 ilmoitettu S-Pankin ja LähiTapiola Pankin yhdistymishanke etenee ja ryhmän on tarkoitus aloittaa uutena S-Pankkina vuoden 2014 alkupuoliskon aikana. Säästöpankit ilmoittivat marraskuussa 2013 aikomuksestaan perustaa vuoden 2014 loppuun mennessä yhteenliittymä, johon liittyy 25 säästöpankkia. Säästöpankkiryhmään toistaiseksi kuuluvat Oma Säästöpankki, Etelä-Karjalan Säästöpankki ja Suodenniemien Säästöpankki yhdistyvät vuoden 2014 loppuun mennessä yhteenliittymästä erilliseksi pankiksi. Saaristosäästöpankki liittyi vuoden 2013 lopussa osaksi Aktia Pankkia. Myös Vöyrin Säästöpankki ilmoitti aikeestaan yhdistyä Aktia Pankin kanssa vuoden 2014 alussa. Eufex Pankki on ilmoittanut luopuvansa pankkitoimiluvasta ja yhdistymisestä Elite Pankkiiriliikkeeseen kevään 2014 aikana.

Aktia Pankki on ilmoittanut luopuvansa keskusluottolaitospalveluiden tarjoamisesta paikallispankkiryhmille. Keskusluottolaitospalveluiden turvaamiseksi Säästöpankit ostivat Itella Pankin, jonka uusi nimi on Säästöpankkien Keskuspankki Suomi. POP pankit ostivat maksuliikepalveluja tarjoavan ACH Finland Oy:n, jonka uusi nimi on Bonum Pankki.

Analyttikko Janne Hukka, riskiasiantuntija Lauri Kujala ja riskiasiantuntija Seppo Pitkänen

Likviditeettiriski

Likviditeettiriski jakautuu pitkäaikaiseen, rakenteelliseen rahoitusriskiin ja lyhytaikaisten kassavirtojen epätasapainosta syntyvään maksuvalmiusriskiin.

Pitkäaikaista, rakenteellista rahoitusriskiä seurataan arvioimalla, kuinka paljon taseen varoja ja erityisesti antolainausta on rahoitettu talletuksilla ja pitkäaikaisilla markkinaehtoisilla velkalähteillä. Rahoituksen saatavuus eri maturiteetti luokissa voi vaihdella markkinatilanteen mukaan.

Lyhytaikaisen maksuvalmiusriskin mittaaminen perustuu maturiteetti luokittaisten tuloista ja menoista aiheutuneiden kassavirtojen erotukseen. Kassavirtojen laskennassa otetaan huomioon myös taseen ulkopuoliset erät. Tämä maturiteettiepätasapainosta syntyvä erotus osoittaa sen määrän, joka pankin on joko sijoitettava tai rahoitettava saamisten ja velkojen erääntyessä kussakin maturiteetti luokassa.

Pankin vakavaraisuussuhdeluvut

1. Vakavaraisuussuhde, % = $(\text{Omat varat yhteensä} / \text{Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä}) \times 8$
2. Ensisijaisten omien varojen vakavaraisuussuhde (Tier 1), % = $(\text{Ensisijaiset omat varat yhteensä} / \text{vakavaraisuuden laskemiseksi} / \text{Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä}) \times 8$
3. Vakavaraisuussuhde rajoituksettomilla ensisijaisilla omilla varoilla (Core Tier 1), % = $(\text{Ensisijaiset omat varat yhteensä} / \text{vakavaraisuuden laskemiseksi} / \text{ilman hybridi-instrumentteja} / \text{Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä}) \times 8$

Työeläkesektorin riskinkantokyky on vahva

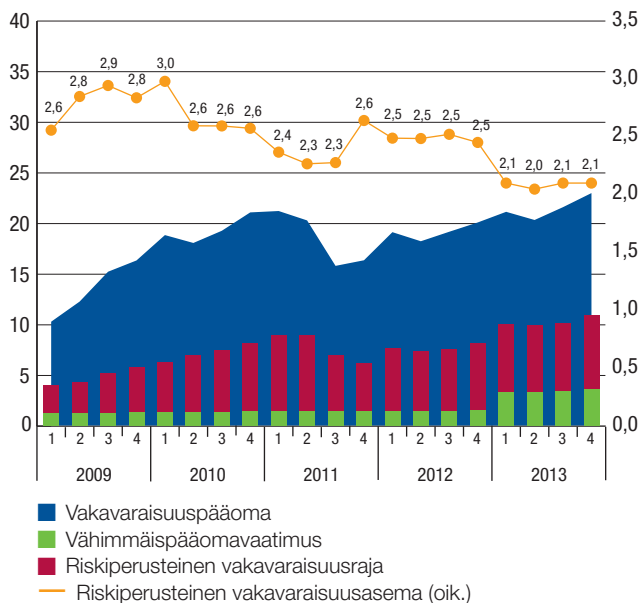
Vuosi 2013 oli sijoitusmarkkinoilla monelta osin hyvä. Markkinoiden positiivisen kehityksen seurauksena työeläkelaitosten riskipuskurina toimiva vakavaraisuuspääoma kasvoi lähes kolme miljardia euroa ollen vuoden lopussa 22,9 mrd. euroa. Vakavaraisuuspääoman suhde vastuuvélkaan eli vakavaraisuusaste kehittyi myös positiivisesti ja oli vuoden lopussa 28,4 %. Riskiperusteinen vakavaraisuusasema, joka kertoo vakavaraisuuspääoman suhteen riskitasoa kuvaavaan vakavaraisuusrajaan, sen sijaan oli koko 2013 vuoden pitkän ajan keskiarvoa alhaisempi. Syynä tähän oli keskimääräistä selvästi korkeampi riskitaso muun muassa korkean osakepainon vuoksi. Alkuvuonna eläkelaitokset kasvattivat osakepainoaan aktiivisesti, mutta loppuvuoden aikana osakepaino kasvoi lähinnä passiivisesti osakekurssien nousun myötä. Vuoden lopussa riskiperusteinen vakavaraisuusasema oli 2,1 (2,5 vuonna 2012).

Vuosi 2014 alkoi markkinoilla hermostuneesti, mikä näkyi osakemarkkinoiden volatiliiteetin hetkellisenä kasvuna. Kehittyvien maiden ongelmat jatkuvat edelleen. Osakekurssien tasokorjaus alaspäin myös Euroopassa ja Yhdysvalloissa on mahdollinen, koska osakkeiden arvostustasot ovat korkeita historialliseen keskiarvoonsa nähden. Lisäksi Ukrainan ja Venäjän välinen kriisi voi lisätä markkinoiden epävakautta. Työeläkelaitosten sijoitusomaisuudesta merkittävä osa on osakesijoituksia, joten mahdolliset osakkeiden kurssilaskut vaikuttavat heti vakavaraisuuspääomaa heikentävästi. Suorien Venäjälle kohdistuvien sijoitusten osuus työeläkelaitosten sijoitusomaisuudesta ei ole merkittävä.

Vuoden 2013 lopun tilanteesta laskettuna työeläkevakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu vakavaraisuuspääoma pienentyisi vakavaraisuusrajalta ilman sijoitussalkun sopeuttamistimenpiteitä, jos osakekurssit romahtaisivat lähes 60 % tai korot nousisivat 15 prosenttiyksikköä. Osakekurssien laskun osalta haavoittuvimmankin yhtiön vakavaraisuuspääoma laskisi vakavaraisuusrajalta vasta 50 % kurssilaskun myötä. Käytännössä markkinaliikkeet ja niiden vaikutukset eivät ole näin pelkistettyjä, ja tilanne olisi kriittinen jo ennen vaka-

Työeläkesektorin vakavaraisuuden kehitys²⁰

Mrd. euroa

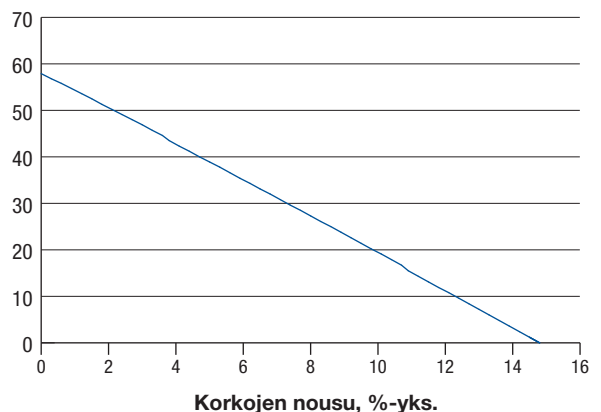

Lähde: Finanssivalvonta.

²⁰ Vähimmäispääomavaatimus on vuoden 2013 alusta 1/3 vakavaraisuusrajasta. Vuoden 2012 loppuun se oli toimintapääoman vähimmäismäärä ja määräraikaislain ajan se oli normaalia alempi.

Työeläkeyhtiöiden käännteinen stressitesti 31.12.2013

Osakkeiden lasku, %

Kuvassa on esitetty, miten suuren yhtäaikaisen osakekurssien laskun ja korkojen nousun työeläkeyhtiöiden yhteenlaskettu vakavaraisuuspääoma kestäää ennen kuin se laskee vakavaraisuusrajalta.

Lähde: Finanssivalvonta.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2014

4.4.2014

18 (44)

varaisuuspääoman laskemista vakavaraisuusrajan tasolle. Tämä käänteinen stressitesti antaa kuitenkin vakavaraisuustunnuslukuja konkreettisemmän kuvan yhtiöiden riskinkantokyvystä.

Vakavaraisuusraja mittaa sitä pääoman määrää, joka vallitsevalla riskitasolla voidaan menettää yhdessä vuodessa pienemmällä kuin 2,5 prosentin todennäköisyydellä. Vakavaraisuusraja toimii laissa määriteltynä valvontarajana, jonka alittuessa työeläkelaitokselta vaaditaan erityistoimia. Käytännössä työeläkelaitokset mukauttavat sijoitusriskiään jo aiemmin, jolloin vakavaraisuuspääomat ovat lähellä vakavaraisuusrajaa vain hyvin poikkeuksellisissa tapauksissa.

Korkea vakavaraisuusaste ja hyvät osaketuotot nostivat tuottovaadetta

Työeläkevakuutusyhtiöiden keskimääräinen vakavaraisuusaste oli vuoden lopussa vahva 28,0 %. Vakavaraisuusaste kasvoi vuoden aikana 2,4 prosenttiyksikköä. Yhtiökohtaiset erot kasvoivat selvästi, sillä vuosi oli yhtiöiden osalta kahtiajakautunut. Osa yhtiöistä vahvisti reilusti vakavaraisuuttaan saatuaan selvästi tuottovaadetta korkeampia sijoitustuottoja, kun taas toiset menettivät vakavaraisuuttaan tuottojen jäädessä vaadetta pienemmäksi. Vakavaraisuusaste vaihteli yhtiöittäin 15,4 prosentista 43,6 prosenttiin. Eläkesäätiöiden

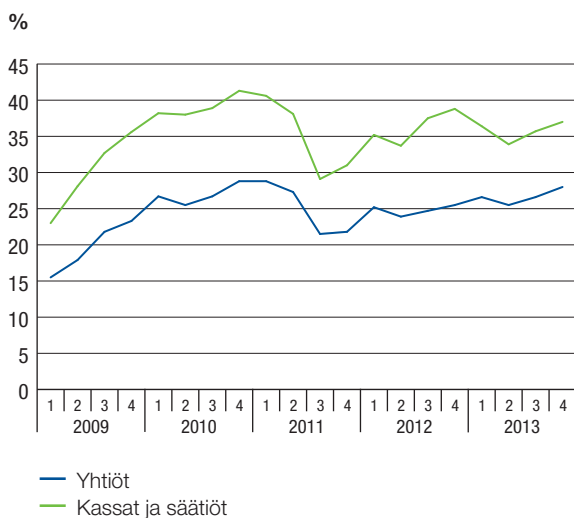
ja -kassojen keskimääräinen vakavaraisuusaste oli 37,0 % ja vaihteli toimijoittain 14,3 prosentista 103,0 prosenttiin.

Tuottovaade on se määrä, jolla jokaisen työeläkelaitoksen on vuosittain hyvitetävä tulevia eläkkeitä varten varattuja eläkerahastoja eli vastuuvulkaa. Siksi tuottovaadetta kutsutaan myös rahastosiirtovelvoitteeksi. Hyvitettävä määrä rahoitetaan sijoitustoiminnan tuotoilla. Jos sijoitustuotot ovat pienemmät kuin tuottovaade, on sijoitustoiminnan tulos negatiivinen ja vaje pienentää vakavaraisuuspääomaa.

Tuottovaade määräytyy vastuuvulan eri osille eri tavoin. Osalle vastuuvulkaa tuottovaade on kiinteä vuodesta toiseen, mutta suurimmalle osalle vastuuvulasta tuottovaateen määrä vaihtelee vuosittain. Vaihtuva tuottovaade muodostuu kolmesta osasta: rahastokorosta, täydennyskertoimesta ja osaketuottokertoimesta. Näistä vain rahastokorkeus on vuosittain sama 3 % ja se on tulevaisuudessa maksettavien eläkkeiden nykyarvon laskennassa käytettävä tekninen korko. Täydennyskerroin määräytyy eläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden perusteella ja osaketuottokerroin eläkelaitosten keskimääräisen osakesijoitusten vuosituoton perusteella. Vuonna 2013 tuottovaade oli 5,9 %.

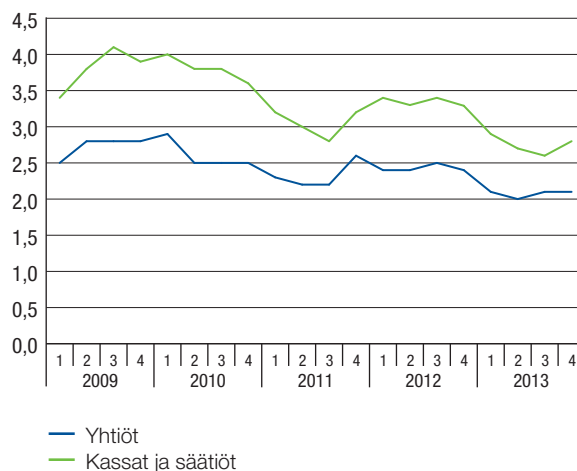
Keskimääräisen vakavaraisuustason ja osaketuottojen huomioiminen tuottovaateessa ovat vakavaraisuuden joustoele-

Työeläkevakuutusyhtiöiden sekä eläkesäätiöiden ja -kassojen vakavaraisuusasteet

Lähde: Finanssivalvonta.

Työeläkevakuutusyhtiöiden sekä eläkesäätiöiden ja -kassojen riskiperusteiset vakavaraisuusasemat

Lähde: Finanssivalvonta.

menttejä. Eli kun vakavaraisuus on hyvä tai osakesijoitukset tuottavat, rahastoja on varaa hyvittää enemmän ja kun vakavaraisuus alenee tai osakesijoitukset eivät tuota, rahastoja tarvitsee hyvittää vähemmän. Tällä on tarkoitus mahdollistaa työeläkelaitosten pitkäjänteinen sijoittaminen lieventämällä sijoitusmarkkinoiden muutosten suoraa vaikutusta laitosten vakavaraisuuteen ja siten pienentää laitosten tarvetta sijoittaa myötäsyklisesti. Vastuuvelan näkökulmasta eläkerahastoja kartutetaan hyvinä aikoina enemmän kuin huonossa taloustilanteessa.

Tuottovaade vaikuttaa myös vakavaraisuusrajaan samalla periaatteella, joten myös vakavaraisuusvaade mukautuu osittain keskimääräisen osaketuoton ja vakavaraisuuden mukaan.

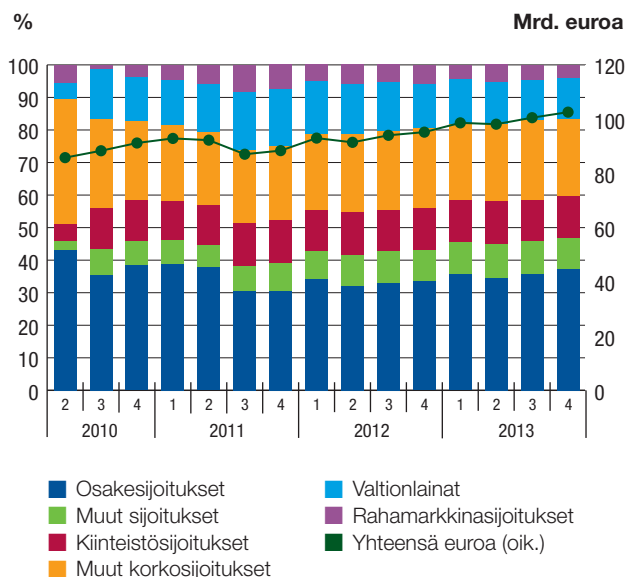
Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmät ovat jo muutaman vuoden ajan valmistelleet työeläkesektorin vakavaraisuus uudistusta. Uudistus on kolmivaiheinen, ja kahden ensimmäisen vaiheen muutokset ovat jo voimassa. Kolmannen vaiheen muutosten voimaantulon tavoiteaikataulu on vuoden 2016 alku. Uudessa vakavaraisuusmekanismissa on tarkoitus nykyistä kattavammin ottaa huomioon kaikki olennaiset työeläkelaitoksen sijoitustoiminnan riskit ja va-

kuutusriskit. Uudistuksessa pyritään lisäämään mekanismiin myös vastasyklisiä sijoittamista tukevia elementtejä, jolloin työeläkelaitoksille annettaisiin paremmat mahdollisuudet pitkäjänteiseen sijoittamiseen.

Osakesijoitusten paino lähes 40 %

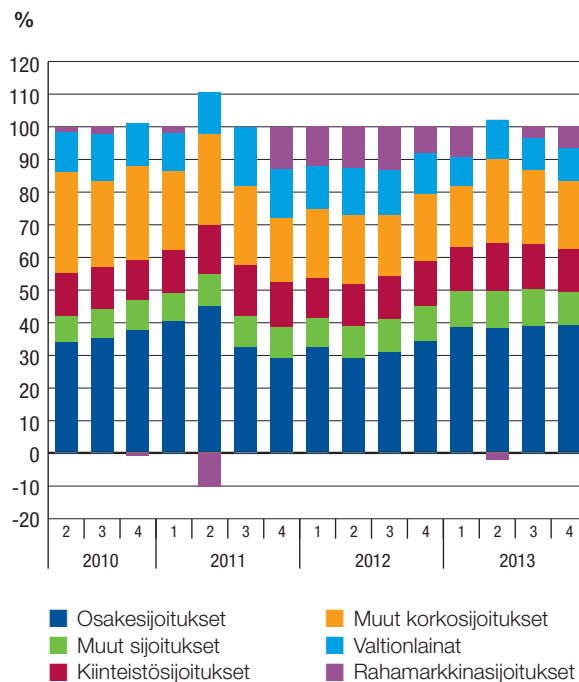
Vuosi 2013 oli sijoitusmarkkinoilla pääosin erinomainen kaikkien muiden paitsi kehittyvien markkinoiden sijoitusten ja korkean luottoluokituksen valtionlainojen osalta. Työeläkelaitosten kannalta keskeinen Suomen osakemarkkina nousi selvästi muita eurooppalaisia pörssiä enemmän. Ns. Euroopan reunavaltioiden tilanteen helpottumisen seurauksena valtionlainat tuottivat hyvin riskimarginaalien kaventuessa. Tosin korkean luottoluokituksen valtioihin, kuten Suomeen ja Saksaan, kohdistetut sijoitukset toivat negatiivisen tuoton. Vuoden viimeinen neljännes oli positiivinen kaikissa omaisuuslajeissa ja kasvatti hyvin tuottoja. Erityisesti riskillisten omaisuuslajien, kuten osakkeiden ja huonon luottoluokituksen yritysainojen, tuotot ja arvot nousivat reippaasti.

Työeläkelaitosten sijoitusjakauma (perusjakauma ilman johdannaisia)

Lähde: Finanssivalvonta.

Työeläkelaitosten riskikorjattu sijoitusjakauma (sisältää johdannaiset)

Lähde: Finanssivalvonta.

Työeläkelaitosten sijoitukset tuottivat vuonna 2013 keskimäärin 8,3 %. Eläkelaitoksittain vaihtelu oli poikkeuksellisen suurta, tuotot vaihtelivat 0,2 prosentista 15,2 prosenttiin. Suuri hajonta tuotoissa kertoo toimijoiden erilaisista markkinanäkemyksistä. Myös sijoituspäätösten ajoituksella oli merkittävä rooli.

Kaikissa omaisuuslajeissa toimijoiden keskimääräinen tuotto oli positiivinen. Korkosijoitusten tuotto oli 2,1 %. Kehittyville markkinoille tehtyjen sijoitusten tuotto oli negatiivinen, mutta riskilliset high yield -lainat tuottivat hyvin. Keskimääräinen osakesijoitusten tuotto oli 19,3 %. Varsinkin vuoden ensimmäinen puolisko oli osakekurssien osalta volatiili, joten ajoituksen merkitys korostui erityisesti tässä sijoituslajissa. Jälkimmäisellä vuosipuoliskolla kurssit nousivat lähes lineaarisesti.

Viimeisellä neljänneksellä osakesijoitusten painoa vähennettiin merkittävästi kehittyvillä markkinoilla ja vastaavasti osakesijoituksia suunnattiin Japanin ja USA:n markkinoille. Osakesijoitusten riskikorjattu paino-osuus oli vuoden lopussa jo 39,4 prosenttia. Näin korkealla tasolla osakepaino on ollut vain ennen finanssi- ja velkakriisiä.

Kiinteistösijoitukset tuottivat 5,4 % ja muut sijoitukset 9,8 %. Pääsijoituslajien osalta riskikorjatut paino-osuudet pysyivät vakaina läpi vuoden. Perusjakauman osalta muutosta tapahtui lähinnä osakepainon nousun osalta. Kehittyville markkinoille kohdistuvien valtionlaina- ja osakesijoitusten osuus oli vuoden lopussa 5 % koko sijoitusomaisuudesta.

Korkosijoitusten keskimääräinen duraatio pysyi ennallaan 2,4 vuodessa. Duraation lyhyden perusteella laitokset eivät halua ottaa riskiä korkojen noususta. Vuoden viimeisellä neljänneksellä osakeriskin osalta johdannaispositiot muuttuivat osakeriskiä pienentävistä selvästi osakeriskiä kasvattaviksi ja korkoriskin suojaamista johdannaisilla vähennettiin.

Kaikkien lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavien laitosten²¹ sijoitusvarallisuus kasvoi vuoden 2013 aikana 12 mrd. euroa ja oli vuoden lopussa 158 mrd. euroa. Yksityisen sektorin osuus kasvusta oli 7,5 mrd. euroa ja julkisten eli Valtion eläkerahaston ja Kevan osuus loput 4,5 mrd. euroa.

²¹ Työeläkevakuutusyhtiöt, lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavat eläkesäätiöt ja -kassat, Merimieseläkekassa, Maatalousyrittäjien eläkelaitos, Keva ja Valtion eläkerahasto. Luvusta puuttuvat Kelan toimihenkilöiden eläkerahaston, Kirkon keskusrahaston ja Suomen Pankin eläkerahaston tiedot.

Eläke-Fennialla viimeinen toimintavuosi

Vuosi 2013 oli Eläke-Fennian viimeinen toimintavuosi. Yhtiö sulautui 2014 vuoden alussa LähiTapiola Eläkeyhtiöön, joka jatkaa nimellä Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo.

Johtava matemaatikko Tarja Taipalus ja riskiasiantuntija Mikko Sinersalo

Työeläkevakuutuksen vakavaraisuus

1. Vakavaraisuusasema = vakavaraisuuspääoma / vähimmäispääomavaatimus
2. Riskiperusteinen vakavaraisuusasema = vakavaraisuuspääoma / vakavaraisuusraja €
3. Vakavaraisuusaste, % = (vakavaraisuuspääoma / vakavaraisuuslaskennassa käytettävä vastuovelka) x 100

Henkivakuutussektorin vakavaraisuus pysyi hyvänä koko vuoden

Henkivakuutussektorin toimintapääoma pysyi koko vuoden yli viisinkertaisena suhteessa lain asettamaan vähimmäismäärään. Riittävä pääomapuskuri on tarpeen varauduttaessa uuden vakavaraisuussäätelyn tuomiin muutoksiin sekä sijoitusmarkkinoiden riskeihin.

Pitkään jatkuva matala korkotaso kasvattaa riskiä siitä, että sijoitustuotot jäävät alle vastuuvelan tuotto vaatimuksen. Toistaiseksi sektorin keskimääräiset sijoitustuotot ovat ylittäneet vastuuvelan tuotto vaatimuksen, vaikka vuonna 2013 sijoitustuottojen supistuminen kavensikin korkoylijäämää. Jälleensijoitusriski realisoituu kuitenkin sitä mukaa kuin korkopapereita erääntyy.

Pitkittyneen matalan koron ympäristössä yhtiöiden on arvioitava myös korkotason nousun vaikutukset riskiasemaan. Vuoden 2013 lopun tilanteessa yhden prosenttiyksikön korkojen nousu olisi alentanut toimintapääoman 4,6-kertaiseksi suhteessa lain asettamaan vähimmäismäärään. Tulos on hieman heikompi kuin syyskuun lopussa, mutta osoittaa, että henkivakuutussektorin riskinkantokyky on edelleen hyvä.

Riskiperusteinen vakavaraisuus vahvistui

Henkivakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu toimintapääoma pysyi suhteellisen vakaana ja oli vuoden 2013 lopussa vajaa 5,6 mrd. euroa (31.12.2012: 5,7).

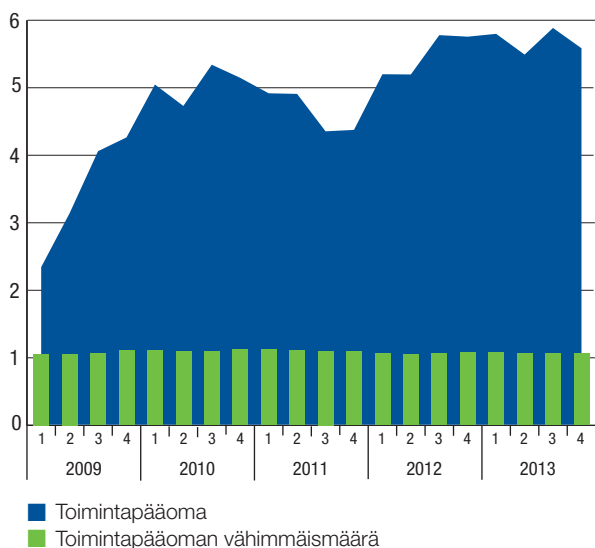
Ehdotettu voitontjako alensi toimintapääomaa vuoden viimeisellä neljänneksellä noin 200 milj. eurolla. Vuoden 2013 lopussa sektorin toimintapääoma ylitti lakisäätöisen vähimmäismäärän noin 4,5 mrd. eurolla.

Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen (EIOPA) vakuusraportin mukaan 30 suurimman eurooppalaisen vakuutusryhmän henkivakuutusliiketoiminnan vakavaraisuusaseman mediaani oli vuoden 2013 syyskuun lopussa hieman yli 2. Tähän verrattuna suomalaiset henkivakuutusyhtiöt ovat vahvasti pääomitettuja. Suomessa henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuusasetat vaihtelivat vajaan 2:n ja 8:n välillä. Mediaani vuoden 2013 lopussa oli noin 3,8. Suurta hajontaa selittävät mm. yhtiömuoto sekä konsernirakenne.

Lukuja vertailtaessa tulee myös huomioida, että EIOPAN luvut perustuvat kansallisten valvojien toimittamaan tietoon, mikä ei välttämättä ole kaikilta osin vertailukelpoista Suomen valvottavien raportoiman tiedon kanssa.

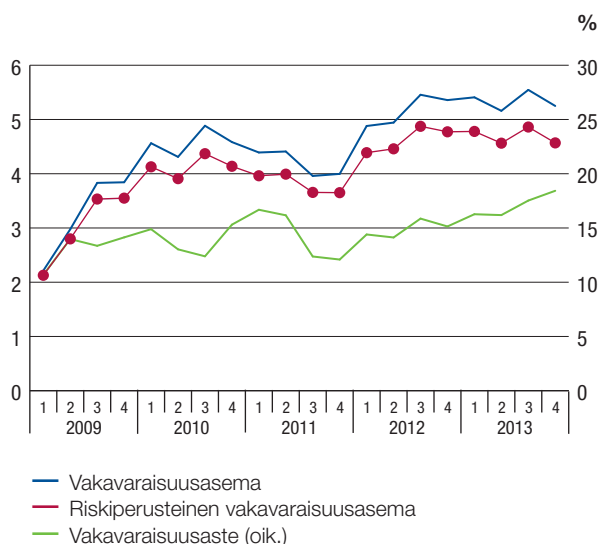
Toimintapääoma 2009–2013

Mrd. euroa

Lähde: Finanssivalvonta.

Vakavaraisuuden tunnusluvut

Lähde: Finanssivalvonta.

Vakavaraisuuspääoma suhteessa omalla vastuulla olevaan vastuuvelkaan²² eli vakavaraisuusaste oli vuoden 2013 lopussa noin 22,8 % (2012: 23,9 %). Vakavaraisuuspääoman pientä heikennystä selittivät sekä toimintapääoman alentuminen että vastuuvelan kasvu.

Riskiperusteinen vakavaraisuusasema koheni vuoden aikana, kun laajennettu toimintapääoma kasvoi 6,9 mrd. euroon. Markkinaehtoinen vastuuvelka oli vuoden 2013 lopussa noin 41,9 mrd. euroa (2012: 39,4 mrd. euroa), ja tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden mukainen taseen vastuuvelka oli noin 42,8 mrd. euroa (2012: 39 mrd. euroa). Näiden erotus nosti laajennettua toimintapääomaa vuonna 2013. Laajennetun toimintapääoman nousun taustalla oli mm. sijoitussidonnaisien vakuutusten myynnin kasvu.

Yhtiöiden välistä vertailua vaikeuttavat yhtiöiden valitsemien taustaoletusten vaikutukset markkinaehtoisen vastuuvelan arvostukseen. Pääsääntöisesti yhtiöillä, joilla vakuutusten laskuperustekorko oli korkea ja sijoitussidonnaisen vastuuvelan osuus oli pieni, markkinaehtoinen vastuuvelka oli taseen vastuuvelkaa suurempi.

Maksutulosta yhä suurempi osuus sijoitussidonnaisista vakuutuksista

Ensivakuutuksen maksutulo nousi 5,6 mrd. euroon (31.12.2012: vajaa 4 mrd. euroa). Sektorin maksutulo kasvoi vuoden aikana noin 40 %. Sijoitussidonnaisten vakuutusten maksutulo nousi vielä ripeämmin, noin 54 %. Sijoitussidonnaiset vakuutukset muodostivat henkivakuutusyhtiöiden maksutulosta yli 85 % eli 4,7 mrd. euroa.

Säästöhenkivakuutusten ja kapitalisaatiosopimusten yhteenlaskettu maksutulo oli vuoden 2013 lopussa noin 4,4 mrd. euroa (31.12.2012: 2,8 mrd. euroa). Nämä tuotteet ovat lähes täysin sijoitussidonnaisia. Säästämistuotteiden osuus sektorin maksutulosta nousi vajaaseen 80 prosenttiin vertailuvuoden 70 prosentista.

Samaan aikaan yksilöllisten eläkevakuutusten uusmyynti tyrehtyi verolainsäädännössä tehtyjen kiristysten seurauksena. Eläkevakuutusten osuus sektorin maksutulosta jäi alle 15 prosentin (31.12.2012: 21 %).

Riskivakuutuksista saatu maksutulo (sis. työntekijäin ryhmähenkivakuutukset) pysyi euromääräisesti vertailuvuoden tasolla ja oli vajaa 350 milj. euroa. Riskivakuutusten suhteellinen osuus sektorin maksutulosta laski koko vuoden ajan ja jäi reiluun 6 prosenttiin (31.12.2012: 8,7 %) johtuen säästämistuotteiden maksutulon voimakkaasta kasvusta.

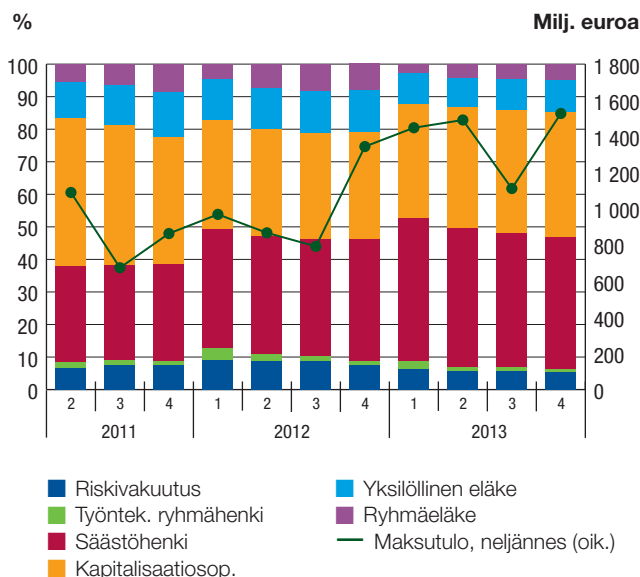
Markkinatilanne suotuisa säästövakuutusten myynnille

Tarkasteluvuotena vallinnut alhainen korkotaso sekä osakekurssien myönteinen kehitys edistivät sijoitussidonnaisten vakuutusten myyntiä. Vakuutussäästämistuotteet kilpailevat samoilla markkinoilla rahastosijoitusten sekä talletusten kanssa.

Vakuutussäästöt kasvoivat vuoden 2013 aikana noin 11 % yli 38 mrd. euroon. Eniten kasvoivat yksityishenkilöiden sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät säästöt. Ne kasvoivat yli 28 % eli vajaaseen 18 mrd. euroon (31.12.2012: 14 mrd. euroa).

Vakuutuksenantajan tiedonantovelvollisuus myyntitilanteessa korostuu, kun vakuutustuotteet monipuolistuvat ja myyntivoilymit nousevat. Vakuutuksenottajalle tulee antaa riittävät ja täsmälliset tiedot vakuutus- ja sijoitusriskeistä myös markkinointimateriaaleissa.

Maksutulon tuotejakauma

Lähde: Finanssivalvonta.

22 Omalla vastuulla oleva vastuuvelka lasketaan vähentämällä vastuuvelasta tasoitusmäärä sekä 75 % sijoitussidonnaisesta vastuuvelasta.

Sektorin tulos käyvin arvoihin heikentyi selvästi, mutta tehokkuus parani

Sektorin liike-tulos pysyi suunnilleen vertailuvuoden tasolla vajaassa 0,8 mrd. eurossa ja kaikkien yhtiöiden liike-tulokset vuodelta 2013 olivat positiiviset. Toisaalta sektorin tulos käyvin arvoihin heikentyi selvästi erityisesti vuoden 2013 toisen neljänneksen arvonnaskujen myötä. Realisoitumattomat arvostukset huomioiva kokonaistulos oli vuoden 2013 lopussa vajaa 0,6 mrd. euroa, kun se vertailuvuoden lopussa oli 1,5 mrd. euroa. Muutamalla yhtiöllä vuoden 2013 kokonaistulos käyvin arvoihin jäi tappiolliseksi.

Sektoritasolla tehokkuus parani, sillä liikekustannussuhde laski noin 91 prosenttiin (31.12.2012: 95 %). Liikekustannussuhde on liikekulujen ja korvaustoiminnan hoitokulujen yhteismäärän suhde kuormitustuloon. Yhtiöt perivät kuormitustuloa vakuutusmaksuista ja/tai vakuutusäästöstä, ja sillä katetaan vakuutusten hoitamisesta aiheutuvia liikekuluja. Tunnusluvun laskennassa ei huomioida tuottoeriä, kuten rahastoyhtiöiltä saatuja palkkionpalautuksia. Näillä saattaa olla merkittävä positiivinen vaikutus henkivakuutusyhtiöiden liikekustannustehokkuuteen.

Yhtiöiden väliset erot ovat suuria, ja usean yhtiön liikekustannussuhde ylitti 100 % vuoden 2013 lopussa. Liikekustannussuhteen tasoon vaikuttavat mm. myyntiverkoston laajuus sekä tuotevalikoma.

Sijoitustuottojen matala taso sekä sääntelyn aiheuttamat kustannuspaineet edellyttävät toiminnan tehostamista myös jatkossa.

Liiketoimintamallit pitkälti sopeutettu matalan koron ympäristöön

Pitkittyvä matala korkotaso varjostaa edelleen henkivakuutussektorin näkymiä. Pitkään jatkuvat matalat markkinakorot muodostavat henkivakuutusyhtiöille haasteen, koska sijoitustuotoilla tulee kattaa vakuutuksenottajille luvatut tuotot. Eniten matalasta korkotasosta kärsivät yhtiöt, joilla vakuutuskannasta suuren osan muodostavat laskuperuste-korkoiset vakuutukset. Toisaalta myös taseen epäsymmetria vastaavaa ja vastattavaa -puolien duraatioissa kasvattaa korkoriskiä.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus on Suomessa huomattavasti suurempi kuin useissa muissa Euroopan maissa. Suomalaiset henkivakuutusyhtiöt ovat jo pitkälti

sopeuttaneet liiketoimintamallinsa matalan korkotason toimintaympäristöön. Sijoituksiin liittyvä markkinariski on siten yhä enenevässä määrin vakuutuksenottajalla. Euroopassa sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus maksutulosta oli vuoden 2013 kesäkuun lopussa vajaa 40 %, kun ne Suomessa muodostivat henkivakuutusyhtiöiden maksutulosta yli 80 %.

Myynnin painottuminen sijoitussidonnaisiin vakuutus-tuotteisiin muokkaa sektorin taseen rakennetta. Taseen vastaavaa-puolella sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat varat nousivat vuoden aikana 23 % noin 23,5 mrd. euroon.

Vuoden 2013 lopussa sektorin vastuuvastausta yli puolet eli noin 55 % oli sijoitussidonnaista (2012: 49,5 %). Sijoitussidonnaisen vastuuvastauksen osuuden kasvu alentaa vastuuvastauksen keskimääräistä tuottovaatimusta.

Matalan korkotason pitkittymiseen on varauduttu myös vastuuvastauksen kartuttamalla. Korkotäydennyksillä alennetaan korkean tuottovaatimuksen omaavien vakuutusten diskonttaamiseen käytettävää korkoa. Vastuuvastauksen täydennyksiä tehtiin tilikauden aikana noin 313 milj. eurolla (2012: 405 milj. euroa).

Matala korkotaso ei ole näkynyt tuottohakuisuuden lisääntymisenä

Henkivakuutusyhtiöiden sijoitukset (ilman sijoitussidonnais-ten vakuutusten katteena olevia sijoituksia) olivat yhteensä noin 24,9 mrd. euroa eli noin miljardin vähemmän kuin vuoden 2012 lopussa. Pääomaisuusluokkien painot ovat pysyneet lähes ennallaan. Korkosijoitusten paino oli edelleen lähes kaksi kolmasosaa (64,7 %) kaikista sijoituksista. Samoin osakkeiden osuus on pysynyt lähes ennallaan, noin 21 prosentissa.

Sektoritasolla valtionlainojen paino hieman kasvoi, kun taas yrityslainojen osuus laski. Erityisesti hyvän luottoluokituksen yrityslainojen määrä pieneni yli 900 miljoonalla eurolla. Nollakorkoisten rahamarkkinasijoitusten osuus säilyi suhteellisen suurena koko vuoden ajan.

Henkivakuutussektorin sijoitusten keskimääräinen tuotto vuonna 2013 oli 4,2 % (31.12.2012: 9,7 %). Korkosijoituksista ei juurikaan kertynyt tuottoa, mutta osakkeet tuottivat vuoden aikana keskimäärin 16,9 %. Kiinteistötuotto oli keskimäärin noin 5,5 %, ja muista sijoituksista saatiin tuottoa vastaavasti 9,6 %.

Sektorin heikkojen korkotuottojen taustalla olivat mm. kehityviltä markkinoilta tulleet tappiot. Myös rahamarkkinasijoitusten suhteellisen suuri paino (yli 15 %) sektorin sijoituksista laski korkosijoitusten kokonaistuottoa.

Sijoitusjakaumat, korkosijoitusten duraatiot ja johdannaisten käyttö vaihtelevat yhtiöiden välillä merkittävästi. Yhtiöiden keskimääräiset tuotot vaihtelivat 9,4 prosentin ja 1,0 prosentin välillä. Parhaimmat tuotot saavutettiin osakepainotteisella salkulla.

Sektorin sijoitusten tuotto ylitti edelleen vastuuvelan keskimääräisen tuottovaatimuksen. Korkotuottoisen vastuuvelan keskimääräinen tuottovaatimus oli vuoden 2013 lopussa vajaa 2,7% (2012: 2,8 %). Sijoitustuottojen heikentyminen kavensi kuitenkin korkoylijäämää vuoden aikana ja toisaalta yhtiökohtaiset erot olivat suuria vastuuvelan rakenteesta riippuen.

Sijoitustuottojen kasvattaminen nykyisellä korkotasolla tarkoittaa riskinoton kasvua. Toistaiseksi henkivakuutusyhtiöiden riskitasoissa ei ole nähty merkittäviä muutoksia.

Solvenssi II:n hallintovaatimukset ovat tulleet voimaan ja markkinaehtoisen vastuuvelan laskenta on edennyt hyvin

Solvenssi II -direktiiviä muuttava Omnibus II -direktiivi hyväksyttiin, ja Solvenssi II:n soveltaminen alkaa 1.1.2016. Tiettyjä hakemuksia (yhtiökohtaiset parametrit, sisäisten mallien käyttö tai muuttaminen, omien lisävarojen hyväksyminen tai luokittelu) valvojalle voi tehdä jo 1.4.2015 alkaen. Varsinaiset Omnibus II -direktiivin tuomat muutokset Solvenssi II -sääntelyyn koskevat ns. pitkäaikaisia takuita sisältävien tuotteiden käsittelyä vastuuvelan ja vakavaraisuusvaatimusten laskennassa. Uusia elementtejä ovat mm. mahdollisuudet erilaisiin korkokäyrän mukautuksiin ja siirtymäsääntöihin.

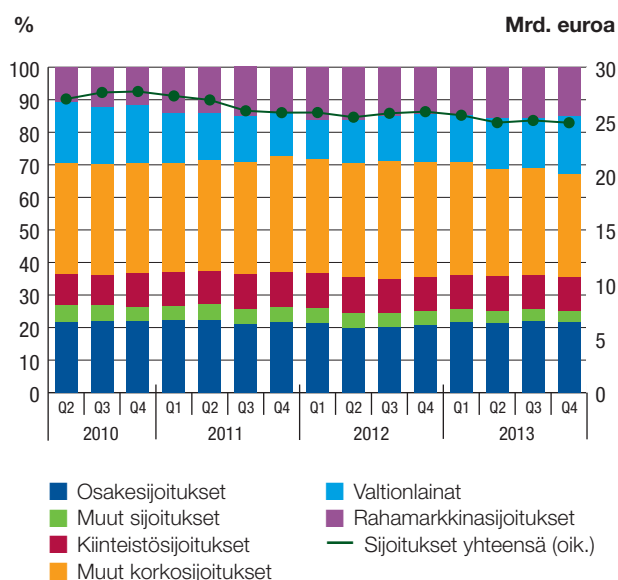
Nykyiset vakuutusyhtiölain mukaiset vakavaraisuusvaatimukset ovat kuitenkin edelleen voimassa vuoden 2016 alkuun saakka. Myös vastuuvelkaa ja sen laskentaa koskeva sääntely jatkuu nykyisellään vuoden 2016 alkuun asti.

Vuoden 2014 alussa voimaan tullut vakuutusyhtiölain muutos sisältää Solvenssi II -direktiivin artiklat liittyen hallintojärjestelmään (ml. riskienhallinta ja riski- ja vakavaraisuusarvio). Finanssivalvonta on lisäksi ottanut EIOPAn antamat ns. välivaiheen ohjeet osaksi määräys- ja ohjekokoelmaa vakuutusyhtiöille. Ohjeet käsittelevät hallintojärjestelmää, raportointia valvojalle, riski- ja vakavaraisuusarviota sekä sisäisten mallien ennakoarvioinnin kriteerejä.

Vaikka Solvenssi II ei ole vielä voimassa, yhtiöiltä edellytetään jo etukäteen riittävää valmistautumista Solvenssi II -laskelmien tekemiseen ja vakavaraisuusvaatimuksen täyttämiseen.

Finanssivalvonta teki vuosina 2011–2013 Solvenssi II -markkinaehtoisen vastuuvelan tarkastuksia henkivakuutusyhtiöihin sekä osaan vahinkovakuutusyhtiöitä. Tarkastuksissa käytiin läpi mm. vastuuvelan laskentaprosessia ja siihen liittyviä järjestelmiä, laskennan lähtötietojen keräämistä ja niiden oikeellisuutta, mallintamista, dokumentointia sekä projektointia ja resursointia. Henkivakuutusyhtiöissä tarkastukset kohdistuivat myös perusvakavaraisuusvaatimuksen henki- ja sairausvakuutusriskiosoiden laskentaan.

Henkivakuutussektorin sijoitusjakauma*

* Perusjakauma ilman johdannaisia.
Lähde: Finanssivalvonta.

Tarkastusten perusteella havaittiin yhtiökohtaisia kehitystarpeita Solvenssi II -valmistautumisessa. Yhtiöiden valmistautuminen on kuitenkin pääosin edennyt riittävän hyvin, jotta Solvenssi II -valmius voidaan saavuttaa ennen Solvenssi II:n voimaantuloa.

Analyytikko Sinikka Loponen, riskiasiantuntija Mikko Siner-salo, johtava riskiasiantuntija Teija Korpiaho ja matemaatikko Heli Birling

Henkivakuutuksen vakavaraisuus

1. Vakavaraisuusasema = toimintapääoma /
toimintapääoman vähimmäismäärä
2. Riskiperusteinen vakavaraisuusasema
= jatkuvuustestin mukainen laajennettu
toimintapääoma / jatkuvuustestin mukainen
vakavaraisuuspääomavaatimus
3. Vakavaraisuusaste, % = vakavaraisuuspääoma /
(omalla vastuulla oleva vastuovelka - tasoitusmäärä -
75 % sijoitussidonnaisesta vastuuvelasta)

Vahinkovakuutussektorin kannattavuus parani ja vakavaraisuus säilyi vahvana

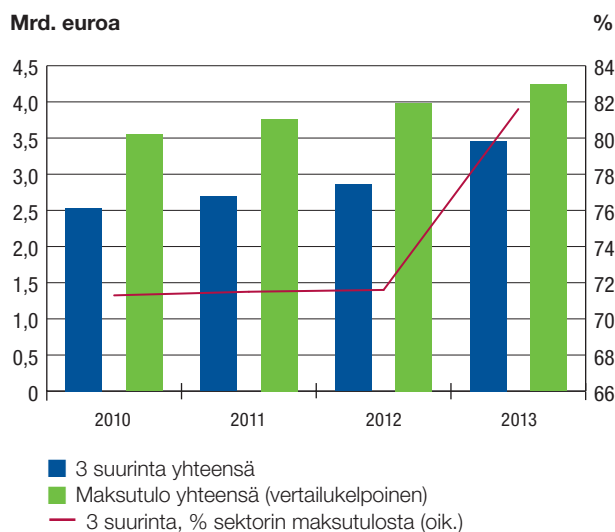
Vahinkovakuutusyhtiöiden sijoitustuotot jäivät vuonna 2013 edellisvuotista matalammalle tasolle, erityisesti korkosijoitusten tuottojen jäätyä alhaisemmiksi kuin vuonna 2012. Matalat pitkät korot sekä heikko talouskehitys aiheuttavat edelleen epävarmuutta toimintaympäristössä.

Operatiivinen kannattavuus vakuutusteknisellä katteella mitattuna parani ennätyskellisen hyväksi. Vahinkokehitys oli suotuisaa, sillä mm. vuoden lopun myrskytuhojen aiheuttamat korvaukset jäivät kohtuullisiksi. Tehdyt tehostamistoimenpiteet paransivat kannattavuutta. Myös maksutulon kasvu jatkui vakaana, mutta heikko talouskehitys hidasti lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulon kasvua.

Vahinkovakuutusyhtiöiden vuoden 2013 lopun vakavaraisuus pysyi vahvana, ja toimintapääoma kasvoi hieman. Parantunut operatiivinen kannattavuus kompensoi heikentyneitä sijoitustuottoja, ja vakavaraisuus pysyi edellisen vuoden tasolla.

Maksutulo- ja vakavaraisuuspääomalukuihin vaikuttivat myös vahinkovakuutussektorin vuoden alussa toteutetut rakennemuutokset. Siksi vuoden 2013 luvut eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia aikaisempien vuosien kanssa.

Maksutulon ja markkinaosuuden kehitys

Lähde: Finanssivalvonta.

Vahinkovakuutussektorin rakennemuutoksia

Vuonna 2012 fuusioituneista vakuutusyhdistyksistä perustettiin 18 uutta LähiTapiolan keskinäistä alueyhtiötä. Tätä ennen vakuutusyhdistykset eivät ole sisällyneet raportoituun vahinkovakuutussegmenttiin. LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö sekä LähiTapiolan alueyhtiöt aloittivat toimintansa vuoden 2013 alussa nykyisellä rakenteella.

Rakennemuutosten seurauksena vuoden lopussa oli 38 vahinkovakuutusyhtiötä. Vaikka yhtiöiden lukumäärä kasvoi, vakuutusmarkkinat keskittyivät entistä selvemmin kolmelle suurelle toimijalle. Kolmen suurimman toimijan osuus maksutulosta kasvoi vuoden 2013 lopussa 82 prosenttiin, eli 10 prosenttiyksikköä edellisvuotista suuremmaksi. Kolmen suurimman toimijan yhteenlaskettu markkinaosuus on laskettu siten, että se sisältää kolme suurinta erillisyhtiötä sekä niiden ryhmiin kuuluvien yhtiöiden maksutulot: Pohjola-ryhmän A-Vakuutuksen ja Vahinkovakuutusosakeyhtiö Eurooppalaisen sekä LähiTapiolan keskinäiset alueyhtiöt.

Rakennemuutosten lisäksi yhtiöt ovat ryhtyneet toimenpiteisiin jakelukanavien laajentamiseksi mm. lisäämällä pankkiyh-teistyötä ja tekemällä bonusyhteistyösopimuksia.

Suomalaiset vahinkovakuutusyhtiöt hakevat maksutulon kasvua pääasiassa kotimaasta jakelukanavia laajentamalla. Ulkomaisen vakuutusmaksutulon osuus on pysynyt hyvin pienenä, mikä poikkeaa eurooppalaisesta kehityksestä. Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen (EIOPA) on joulukuussa 2013 julkaisemassaan vakausraportissa (Second Half-Year Report, Autumn 2013) todennut suurimpien eurooppalaisten vakuutusyhtiöiden hakevan kasvua kehittyviltä markkinoilta, mikä tuo uusia vaatimuksia riskien hallintaan ja ryhmittymien valvontaan.

Vakavaraisuus pysyi vahvana, vaikka toimintapääoman kasvu hidastui

Toimintapääoman määrä oli vuoden 2013 lopussa 3,2 mrd. euroa eli 0,3 mrd. euroa suurempi kuin vuoden 2012 lopussa. Vakavaraisuusasema pysyi toimintapääoman kasvusta huolimatta edellisen vuoden tasolla (4,2). Toimintapääoman kasvu johtui osaksi entisiltä vahinkovakuutusyhdistyksiltä LähiTapiolan uusille alueyhtiöille siirtyneestä toimintapääomasta, mikä samalla kasvatti myös toimintapääoman vähimmäismäärää.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2014

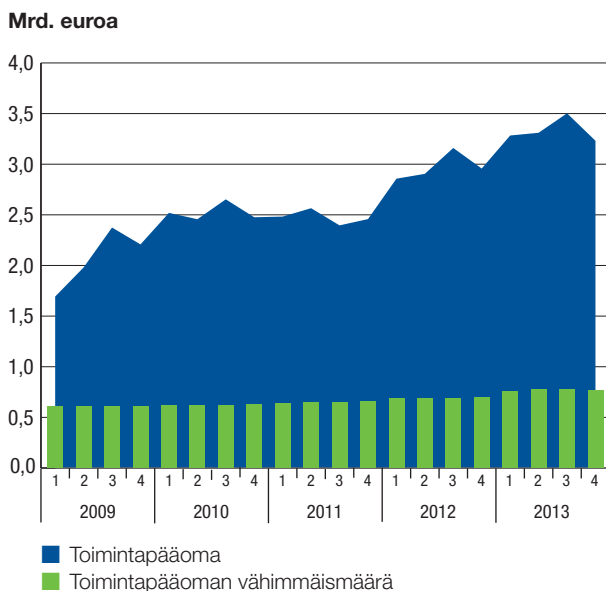
4.4.2014

27 (44)

Toimintapääoman kasvuun vaikutti myös kannattavuuden parantuminen. Kannattavuutta mittaavan yhdistetyn kulusuhteen parantuminen 3,7 prosenttiyksiköllä paransi vakavaraisuusasematunnuslukua 0,2 yksikköä. Vuodelta 2013 ehdotettu voitonjako pienentää toimintapääomaa vuoden lopussa.

Suomen vahinkovakuutussektorin vakavaraisuusasema pysyi vuoden lopun laskusta huolimatta vahvana myös eurooppalaisessa vertailussa. Suomen vahinkovakuutussektorin vakavaraisuusaseman mediaani (3,0) oli vuoden lopussa hieman korkeampi kuin Euroopassa. EIOPAn vakauseraportin mukaan vakavaraisuusasema oli Euroopassa syyskuun lopussa 2,75. Tieto perustuu otokseen Euroopan suurimmista vahinkovakuutusyhtiöistä. Suomessa, kuten muuallakin Euroopassa, yhtiökohtaiset erot ovat suuria. Lukuja vertailtaessa tulee myös huomioida, että EIOPAn luvut perustuvat kansallisten valvojen toimittamaan tietoon, mikä ei välttämättä ole kaikilta osin vertailukelpoista Suomen valvottavien kansallisen lainsäädännön mukaan raportoitaman tiedon kanssa.

Vahinkovakuutusyhtiöiden toimintapääoma ja toimintapääoman vähimmäismäärä

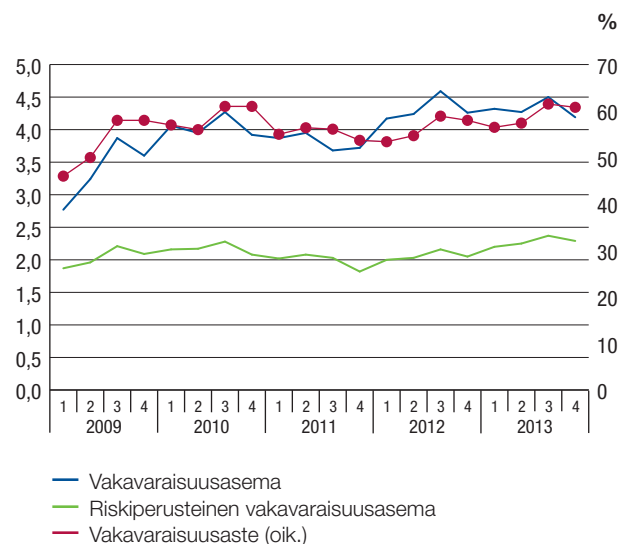
Lähde: Finanssivalvonta.

Vakavaraisuutta mittaava sijoitusriskit ja vakuutustekniset riskit huomioiva riskiperusteinen vakavaraisuusasema vahvistui hieman edellisen vuoden loppuun verrattuna ja oli vuoden lopussa 2,3 (2012: 2,1). Vertailukelpoinen riskiperusteinen vakavaraisuusasema oli 2,2.

Tunnuslukua parantaa oikaistun vakavaraisuuspääoman²³ vahvistuminen 0,4 mrd. eurolla toimintapääoman kasvun seurauksena. Myös vakavaraisuuspääomaan sisältyvä tasoitusmäärä kasvoi, koska vuosi oli vähävahinkoinen. Tasoitusmäärä oli vuoden lopussa 2,2 mrd. euroa. Tasoitusmäärän tarkoituksena on vähentää vakuutusyhtiöiden tulosten vuosivaihtelua vahinkovuosien välillä. Oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja on lähes edellisen vuoden tasolla. Sijoitusriskeistä johtuva pääomavaatimus on laskenut hieman ja vakuutusteknisistä riskeistä johtuva pääomavaatimus noussut lievästi.

Vakavaraisuusaste vahvistui 60,8 prosenttiin (2012: 58 %), koska vakavaraisuuspääoma vahvistui suhteellisesti enemmän kuin omalla vastuulla oleva vastuuelva.

Vakavaraisuuden tunnusluvut

Lähde: Finanssivalvonta.

23 Vahinkovakuutusyhtiön vakavaraisuuspääoman muodostaa tasoitusmäärän ja toimintapääoman yhteismäärä. Oikaistu vakavaraisuuspääoma saadaan vakavaraisuuspääomasta lisäämällä siihen sellaiset pääomalainat, joita ei voida lukea toimintapääomaan, sekä vähentämällä mahdollisen lisämaksuvelvollisuuden sekä oman pääomanehtoisien ja omistusyhteyden muodostavien finanssiomistusten määrä (Vakuutusyhtiölain 12 luvun 9 §).

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2014

4.4.2014

28 (44)

Vahinkovakuutuksen vakavaraisuutta voidaan mitata myös suhteuttamalla vakavaraisuuspääoma toiminnan volyyymiin (12 kuukauden vakuutusmaksutuotot). Koko sektorin vastuunkantokyky pysyi lähes edellisen vuoden tasolla ja oli 138 % (Q4 2012: 140 %).

Kannattavuus parani

Vuoden 2013 lopun yhdistetty kulusuhde oli 95,6 % (2012: 99,3%). Vuonna 2011 yhdistetty kulusuhde oli myrskyvahinkojen heikentämänä 107,2 %. Yhdistetyn kulusuhteen 3,7 prosenttiyksikön parannus vuoteen 2012 verrattuna johtui vahinkosuhteen paranemisesta, mihin osaltaan vaikuttivat liikennevahinkojen kannalta hyvät keliolosuhteet ja myrskyvahinkojen jääminen kohtuullisiksi.

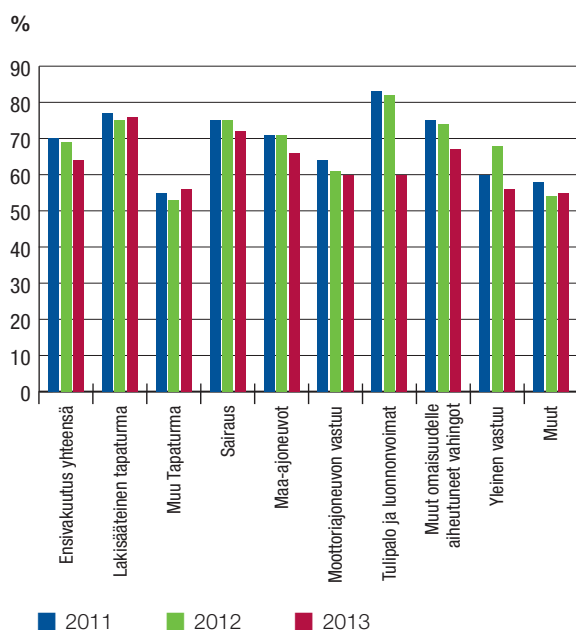
Suomessa kannattavuuskehitys on ollut hieman suotuisampaa kuin Euroopassa keskimäärin, koska luonnonkatastrofit ovat koetelleet Suomea muuta Eurooppaa vähemmän. EIOPan vakausraportin mukaan vuonna 2013 yhdistetyn kulusuhteen mediaani oli 96,4 %, mikä oli myrsky- ja tulvavahingoista johtuen vähän heikompi kuin vuonna 2012.

Liikekulusuhde (20,9 %) oli edellisen vuoden tasolla. Yhtiöissä tehtyjen tehostamistoimenpiteiden ja liikekuluja rasittavien rakennejärjestelyjen vastakkaiset vaikutukset liikekulusuhteeseen kompensoivat toisensa sektoritasolla.

Matalan korkotason jatkuessa useat yhtiöt ovat lisänneet vastuuelan turvaavuutta laskemalla eläkeluotoisen vastuuelan diskonttokorkoa. Vuoden lopussa vain yhdellä yhtiöllä oli käytössään sosiaali- ja terveysministeriön vahvistama vahinkovakuutusyhtiön vastuuelan laskennassa käytettävä koron enimmäismäärä, 3,5 %, kun vielä 2010 korkeinta sallittua diskonttokorkoa käytti seitsemän yhtiötä.

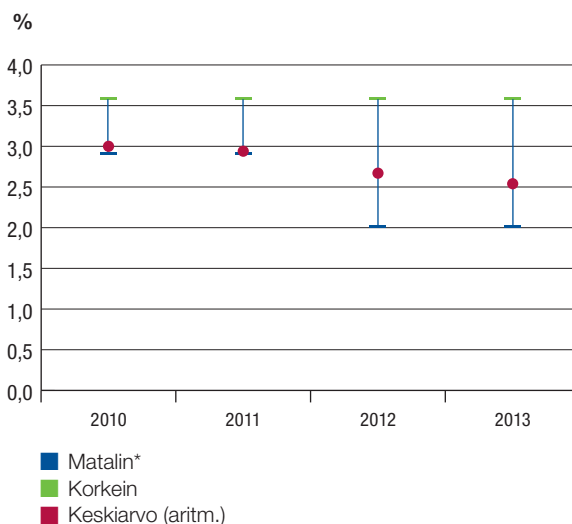
Vaikka operatiivinen kannattavuus parani, vahinkovakuutussektorin kokonaistulos käyvin arvoin heikkeni vuoteen 2012 verrattuna, koska sijoitustuotot jäivät pienemmiksi kuin edellisenä vuonna. Sektorin yhteenlaskettu kokonaistulos oli 713 milj. euroa eli 375 milj. euroa pienempi kuin vuonna 2012. Vuonna 2013 osalla yhtiöistä kokonaistulos jäi negatiiviseksi.

Ensivakuutus maksetut korvaukset/vakuutusmaksutulo, %

Lähde: Finanssivalvonta.

Diskonttokorot vuoden lopussa

* Ei sisällä yhtiötä, jonka diskonttokorko on 0.
Lähde: Finanssivalvonta.

Talouden heikko tilanne heijastui lakisääteisten vakuutusten maksutuloon

Vakuutusmaksutulo oli yhteensä 4,2 miljardia euroa eli 12,3 % edellisvuotista suurempi. Maksutuloa kasvattaa LähiTapiolan uusien alueyhtiöiden vaikutus. Vertailukelpoinen maksutulon kasvu oli 6,7 %, joten vakuutusmaksutulon kasvu on jatkunut vakaana Suomen heikentyneestä taloustilanteesta huolimatta.

Maksutulosta yli puolet muodostuu lakisääteisistä vakuutuksista (vakuutusluokat lakisääteinen tapaturma ja moottoriajoneuvon vastuu) sekä maa-ajoneuvot-vakuutusluokasta. Kansantalouden heikko taloudellinen tilanne näkyy näiden vakuutusluokkien maksutulon kehityksessä. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulo määräytyy palkkasumman mukaan. Vuoden 2013 koko talouden palkkasumman kasvu (1,1 %) jäi selvästi edellisvuotista (3,4 %) alhaisemmaksi (Lähde: Tilastokeskus). Viime vuonna lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulo kasvoi vain 0,4 %, kun kasvu edellisenä vuonna oli 6,5 %.

Moottoriajoneuvon vastuu- ja maa-ajoneuvovakuutusten maksutulon kasvuvauhti pysyi edellisen vuoden tasolla. Maa-ajoneuvovakuutuksen osalta kasvu jopa hieman kiihtyi,

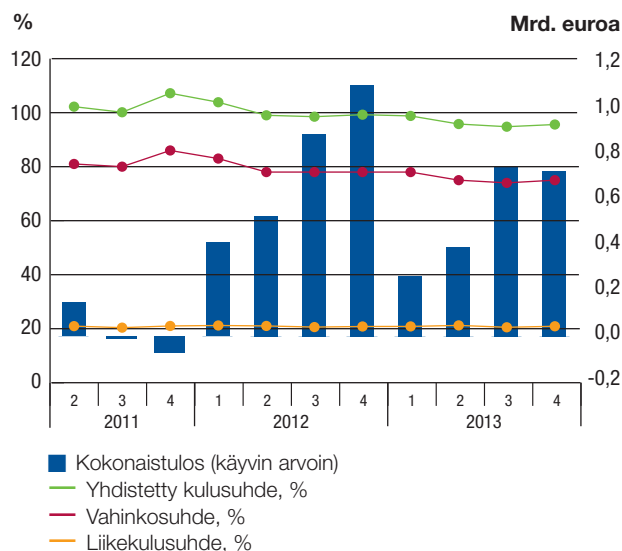
vaikka maksutuloon vaikuttava ajoneuvojen ensirekisteröintien määrä laski vuoteen 2012 verrattuna 10,3 % (Lähde: Tilastokeskus). Maksutuloon vaikuttavat ensirekisteröintien kehityksen lisäksi vakuutusten hintamuutokset.

Vaikka volyymiltään merkittävän lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulon kasvu hiipui, vahinkovakuutusyhtiöiden maksutulo kasvoi Suomessa hyvin verrattuna Euroopan muihin maihin. EIOPAn vakauseraportin mukaan maksutulo kasvoi, mutta sen kasvuvauhti hidastui. Kasvuprosentin mediaani oli Euroopassa noin 2,5 prosenttia ja Suomessa 5,4 %.

Omaisuuksivakuutukset muodostavat viidenneksen maksutulosta. Omaisuuksivakuutusten maksutulon kasvuvauhti kiihtyi kuluneena vuotena. Näiden vakuutusluokkien kehitystrendi Suomessa vastaa kehitystä muualla Euroopassa. EIOPAn vakauseraportin mukaan omaisuusvakuutusten maksutulon kasvua on raportoitu yli 70 % Euroopan maista.

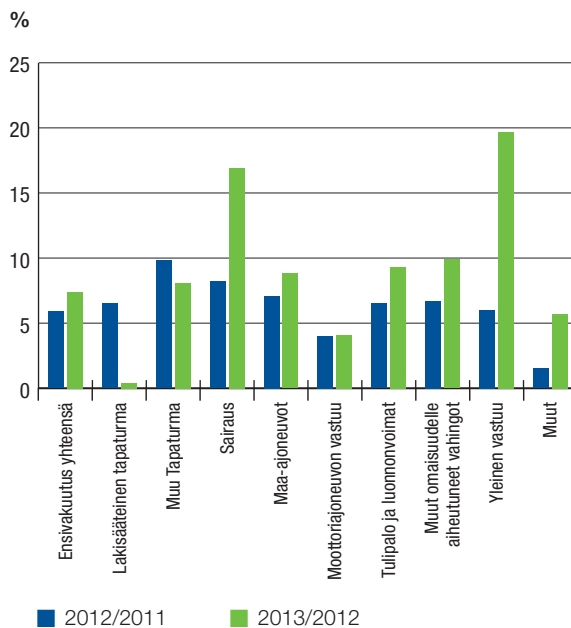
Vakuutusluokkien muu tapaturma ja sairaus yhteenlaskettu maksutulo on jo yli 10 % sektorin maksutulosta, koska erityisesti sairausvakuutuksen maksutulon kasvu on ollut Suomessa voimakasta. Myös monet muut Euroopan maat

Vahinkovakuutussektorin kannattavuus

Lähde: Finanssivalvonta.

Ensivakuutuksen vakuutusmaksutulon muutos vakuutusluokittain, vertailukelpoinen

Lähde: Finanssivalvonta.

ovat EIOPAn vakauseraportin mukaan raportoineet voimakasta kasvua tapaturma- ja sairausvakuutusten maksutuksessa, koska henkilövakuutuksia on alettu tehokkaammin myydä omaisuusvakuutusten yhteydessä.

Sijoitustuotot heikkenivät matalan korkotason jatkuessa

Sijoitusten tuotot jäivät 4,0 prosenttiin vuoden 2013 lopun osakekurssien hyvästä kehityksestä huolimatta. Vahinkovakuutussektorin sijoituksista 71 % on korkosijoituksia, joiden tuotto oli keskimäärin 1,2 prosenttia.

Yhtiöiden sijoitustuottojen suuriakin eroja selittävät sijoitusten allokaatio- ja duraatioerot. Korkosijoituksista kehittyvien markkinoiden valtionlainat olivat tappiollisia, mutta high yield -yrityslainat tuottivat hyvin.

Osakesijoitusten tuotto oli 15,3 %. Kesäkuun osakekurssien laskun jälkeen osakekurssit nousivat tasaisesti vuoden jälkimmäisellä puoliskolla. Kehittyneiden markkinoiden osakkeet tuottivat hyvin, mutta kehittyvien markkinoiden osakesijoitukset olivat tappiollisia.

Sijoitusallokaatiossa ei havaittu merkittäviä muutoksia jälkimmäisellä vuosipuoliskolla. Korkosijoitusten sisällä kuitenkin valtionlainojen ja high yield -yrityslainojen osuus hieman kasvoi ja rahamarkkinasijoitusten osuus laski.

Korkosijoitusten korkoriskiä kuvaava duraatio oli keskimäärin 2,8 (2012: 3,0). Yhtiöt eivät ole voineet varautua Solvenssi II:n mukaiseen vastuuvelan markkinaehtoiseen arvostamiseen duraatiota pidentämällä vaarantamatta sijoitustuottoja. Päätös Solvenssi II:n voimaantulosta 1.1.2016 alkaen hieman helpottaa sopeutumista, kun yksi epävarmuustekijä on poistunut.

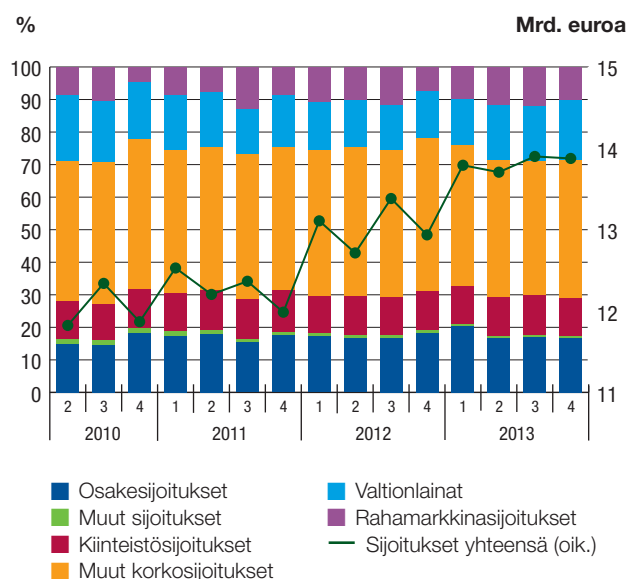
Matala korkotaso on edelleen ongelmallinen vahinkoyhtiöille. Matalan korkotason jatkuessa on vaarana riskitason liiallinen korottaminen tuottojen parantamiseksi. Kehittyvien markkinoiden heikko tuotto viime vuonna on esimerkki riskin toteutumisesta.

Solvenssi II:n hallintovaatimukset ovat tulleet voimaan ja Solvenssi II -direktiiviä muuttavasta Omnibus II -direktiivistä on päästy sopuun

Vakuutusyhtiölakiin Solvenssi II nojalla tehdyistä muutoksista sekä valmistautumisesta SII:n voimaantuloon on kerrottu henkivakuutussektoria koskevassa osiossa sivulla 24.

Analytiikko Kirsti Svinhufvud ja riskiasiantuntija Mikko Siner-salo

Vahinkovakuutussektorin sijoitusjakauma*

* Perusjakauma ilman johdannaisia.
Lähde: Finanssivalvonta.

Vahinkovakuutuksen vakavaraisuus

1. Vakavaraisuusasema = toimintapääoma / toimintapääoman vähimmäismäärä
2. Riskiperusteinen vakavaraisuusasema = oikaistu vakavaraisuuspääoma / oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja
3. Vakavaraisuusaste, % = vakavaraisuuspääoma / (omalla vastuulla oleva vastuuvetka - tasoitusmäärä)
4. Vastuunkantokyky, % = vakavaraisuuspääoma / 12 kuukauden vakuutusmaksutuotot pl. jälleenvakuutuksen osuus

Sijoituspalveluyritysten voitot kasvoivat

Sijoituspalveluyritysten vuoden 2013 liike-tulos oli 96,2 milj. euroa, jossa on 11,8 milj. euron parannus (14,0 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Sijoituspalvelutoiminnan kokonaistuotot kasvoivat vuoden jälkipuoliskolla, mutta vuositasolla tuotot laskivat edellisvuodesta 4,9 milj. euroa ja olivat yhteensä 322,8 milj. euroa. Laskun taustalla ovat varsin suuret tuottosidonnaiset palkkioerät vuonna 2012, jotka eivät toistuneet vuonna 2013. Tuottosidonnaisen palkkioiden tuloutus tapahtuu tyypillisesti loppuvuodesta, mikä osaltaan selittää tuottojen kausivaihteluja vuoden sisällä.

Pienemmät kulut paransivat liike-tulosta. Liiketoiminnan kulut olivat loppuvuodesta 6,3 milj. euroa pienemmät kuin alkuvuonna. Vuositasolla kulut olivat 16,7 milj. euroa edellisvuotta pienemmät. Selvin muutos kuluissa vuositasolla on ollut henkilöstökuluissa, jotka ovat pienentyneet 9,2 milj. euroa (-10,5 %).

Tiukan kulukurin ansiosta suhteellinen kannattavuus on parantunut. Loppuvuoden kulu-/tuottosuhte oli 0,69, kun se

alkuvuonna oli 0,72. Viidestäkymmenestäyhdestä yrityksestä 15 teki liike-tappiota vuonna 2013.

Toimialan yritys-järjestelyt ovat viime aikoina lisääntyneet. Pienet toimijat ovat liittyneet yhteen ja corporate finance -liiketoimintoja on siirretty takaisin pankkitoimintaan. Yhä lisääntyvä sääntely on osaltaan korottanut alalietulokynnystä.

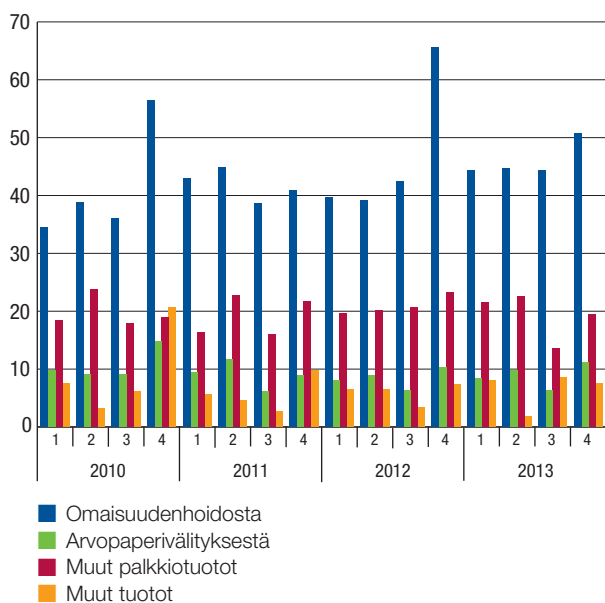
Suurimman osan kaikista tuotoistaan (noin 60 %) sijoituspalveluyritykset keräävät omaisuuden hoidosta. Muita tuotto-lähteitä ovat esim. arvopaperinvälitys, emissioiden järjestäminen ja sijoitus- ja rahoitusneuvonta.

Epävarma taloudellinen toimintaympäristö on jatkuva haaste omaisuudenhoitajille. Muun muassa pörssikurssien kehityssuunta vaikuttaa omaisuudenhoidosta saataviin palkkiotuottoihin. Pörssikurssien selvä ja pidempiaikainen lasku pienentäisi näitä tuottoja. Myös muiden omaisuuslajien arvonmuutokset vaikuttavat palkkiotuottojen määrään.

Omaisuudenhoidossa olevat varat olivat kasvussa loppuvuonna. Taustalla on mm. selvästi kasvaneet rahastopääomat. Moni rahastoyhtiö on ulkoistanut rahastojen

Sijoituspalveluyritysten tuottojen jakauma, vuosineljänneksittäin

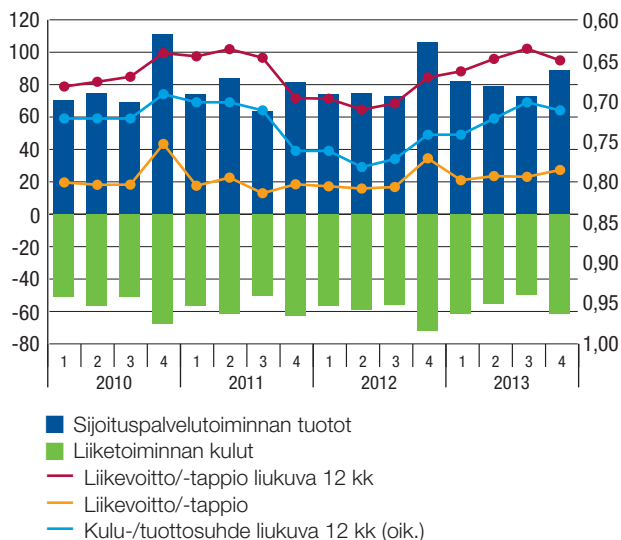
Milj. euroa

Lähde: Finanssivalvonta.

Sijoituspalveluyritysten tuotot, kulut ja liike-tulos vuosineljänneksittäin

Milj. euroa

Lähde: Finanssivalvonta.

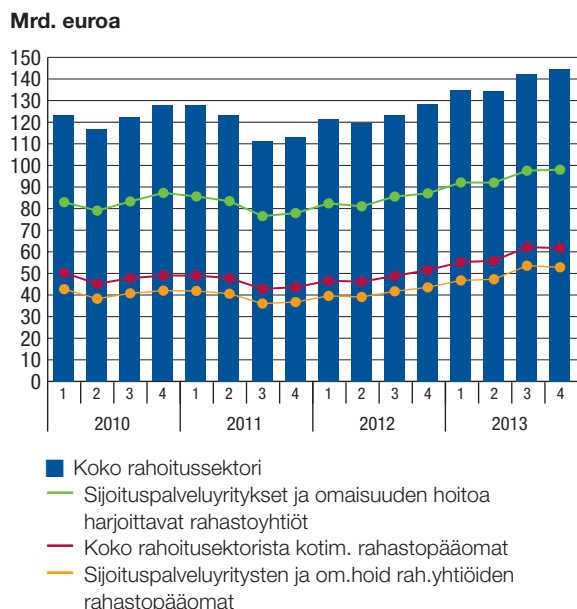
omaisuudenhoidon samaan yritysryhmään kuuluvalla sijoituspalveluyritykselle tai pankille, joten kyseiset varat kasvattavat omaisuudenhoidossa olevaa varallisuutta. Kaikkiaan omaisuudenhoidossa olevat varat olivat 144,8 mrd. euroa vuoden 2013 lopussa. Sijoituspalveluyritysten ja omaisuudenhoitoa harjoittavien rahastoyhtiöiden hoidossa oli yhteensä 98,3 mrd. euroa.

Sijoituspalveluyritysten vakavaraisuus kokonaisuutena hyvä

Sijoituspalveluyritysten yhteenlasketetut omat varat ovat noin 2,6-kertaiset omien varojen vaatimuksiin nähden. Hajonta yritysten välillä on kuitenkin suurta. Korkeimmillaan omat varat ovat yli kymmenkertaiset suhteessa minimivaatimuksiin ja pienimmillään minimipääomavaatimus täyttyy niukasti. Mediaaniyrityksen omat varat olivat vuoden lopussa 2,5-kertaiset minimivaatimukseen nähden.

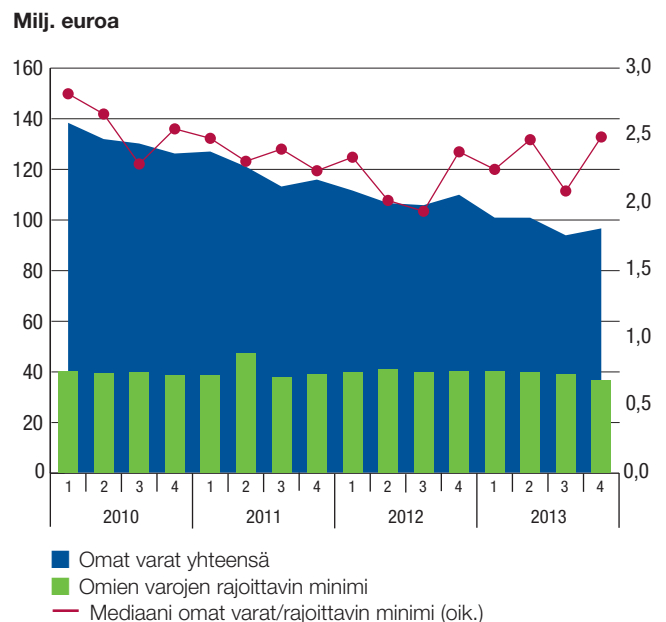
Analyttikko Per Rostedt

Omaisuudenhoidossa olevat varat

Lähde: Finanssivalvonta.

Sijoituspalveluyritysten vakavaraisuus (koko toimiala)

Lähde: Finanssivalvonta.

Rahastoyhtiöiden tulokset kasvoivat hieman, rahastopääomat uuteen ennätykseen

Rahastoyhtiöiden hallinnoimat rahastopääomat kasvoivat kokonaisuutena vuoden toisella puoliskolla 6,5 mrd. euroa ja olivat vuoden 2013 lopussa 75,3 mrd. euroa. Nettomerkinnät olivat positiiviset vuoden jokaisella vuosineljänneksellä. Koko vuoden nettomerkinnät rahastoihin olivat yhteensä 4,0 mrd. euroa.

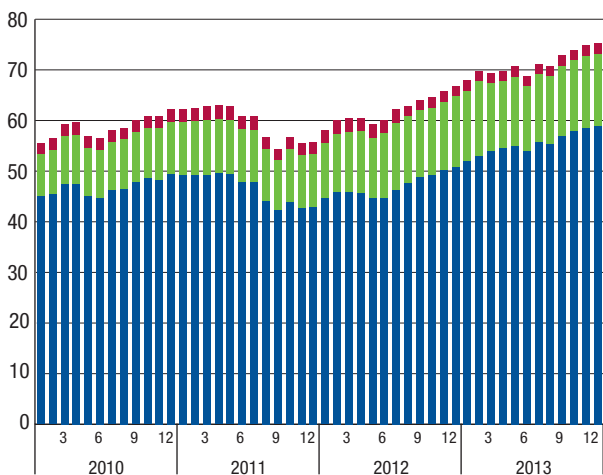
Tunnelman muuttuminen synkemmäksi kehittyvillä markkinoilla näkyi myös suomalaisten kehittyvien markkinoiden rahastoissa.²⁴ Vuoden 2013 lopussa kehittyville markkinoille sijoittavien osake- ja korkorahastojen yhteenlaskettu pääoma oli supistunut 7,1 mrd. euroon, joka oli 18 % vähemmän kuin vuoden 2012 lopussa. Pääomia on supistanut arvonlaskun lisäksi sijoittajien runsaat rahasto-osuuksien lunastukset.

Vuoden 2012 viimeisellä neljänneksellä kehittyvien markkinoiden rahastojen nettomerkinnät olivat 377 milj. euroa, eli rahastoihin virtasi tuon verran uutta sijoitettavaa rahaa. Viime vuoden viimeisellä neljänneksellä nettomerkinnät olivat 488 milj. euroa negatiiviset, eli rahasto-osuuksien lunastukset olivat suuremmat kuin merkinnät. Siirtymä pois kehittyvien markkinoiden rahastoista on jatkunut tänä vuonna. Tammiukuussa nettomerkinnät olivat 218 milj. euroa negatiiviset.

Kotimaisen sijoittajasektorin suurimmat omistajat olivat vuoden 2013 lopussa vakuutuslaitokset ja kotitaloudet. Merkittävä osa vakuutusyhtiöiden rahastosijoituksista liittyy sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin, joissa vakuutuksenottajina ovat pääasiassa kotitaloudet. Muiden rahoituslaitosten sijoitukset ovat suurimmilta osin sijoituksia rahastojen välillä.

Rahastopääomat suomalaisissa rahastoyhtiöissä sijoittajan kotivaltion mukaan

Mrd. euroa

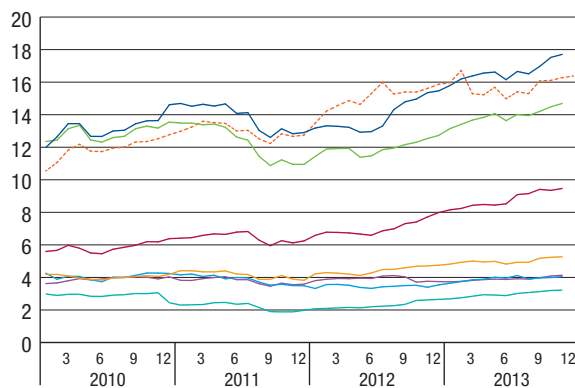

■ Suomi
■ Ruotsi
■ Muu maailma

Lähde: Suomen Pankki.

Rahastopääoman jakautuminen omistajasektoreille

Mrd. euroa

— Vakuutuslaitokset
— Kotitaloudet
— Muut rahoituslaitokset (esim. toiset rahastot)
— Työeläkelaitokset
— Yritykset ja asuntoyhteisöt
— KPVTY:t*
— Muut kotimaiset
- - - Ulkomaa

* Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (esim. säätiöt).

Lähteet: Suomen Pankki ja Finanssivalvonta.

24 Finanssialan Keskusliitto.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2014

4.4.2014

34 (44)

Rahastoyhtiöiden tulokertymä pienehi loppuvuodesta

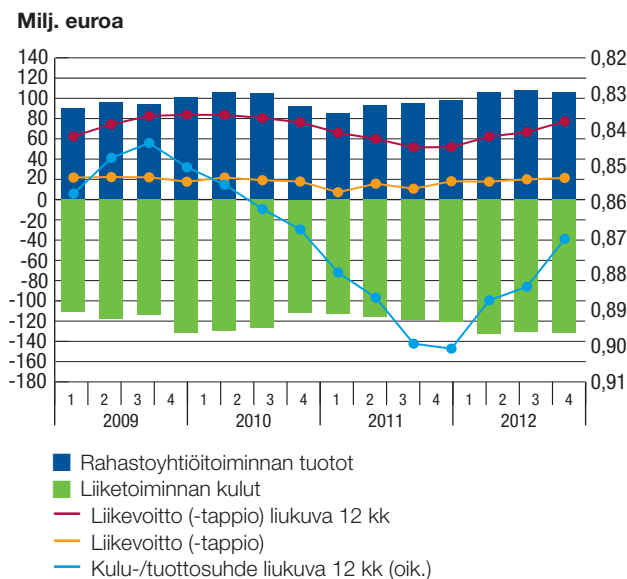
Rahastoyhtiöiden yhteenlaskettu tulos pienehi vuoden viimeisellä puoliskolla. Taustalla ovat muutamien yhtiöiden satunnaisiksi luonnehdittavat kuluerät loppuvuodesta, jotka laskivat tulosta selvästi. Kulu/tuottosuhteella mitattu suhteellinen kannattavuus notkahti hieman loppuvuodesta heikon viimeisen vuosineljänneksen johdosta. Palkkiotuotot kasvoivat kuitenkin loppuvuodesta 12,2 milj. euroa alkuvuoden tilanteeseen verrattuna. Palkkiotuotoista yli 90 % kertyi rahastojen hallinnointipalkkioista.

Koko vuonna 2013 rahastoyhtiöt tekivät liikevoittoa 66,8 milj. euroa, eli kasvua oli 4,6 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Vuositasolla suhteellinen kannattavuus pysyi ennallaan ja oli 0,89 vuonna 2013. Osaksi tähän on vaikuttanut kehittyvien markkinoiden rahastopääomien supistuminen.

Näiden rahastojen hallinnointipalkkiot ovat pääsääntöisesti korkeammat kuin muilla rahastotyypeillä, ja ne ovat siten paremmin kannattavia rahastoyhtiöille.

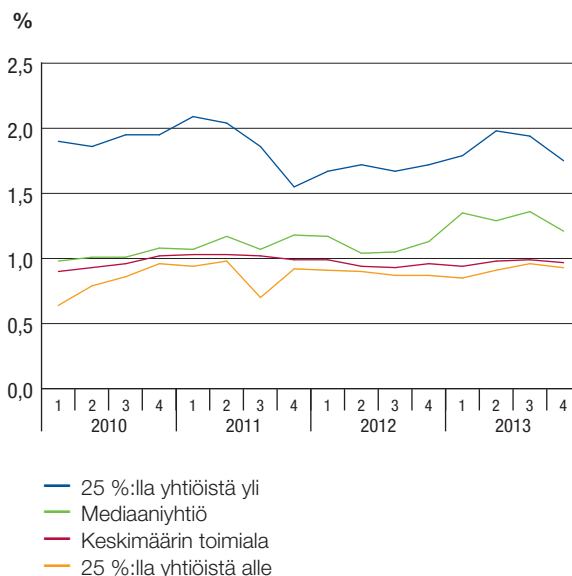
Rahastoyhtiöiden hallinnointipalkkiot suhteessa keskimääräiseen rahastopääomaan ovat pysyneet melko vakaina. Mediaaniyhtiön palkkio (vuosipalkkio) oli 1,21 % yhtiön hallinnoimista rahastopääomista vuonna 2013, keskiarvon ollessa 0,97 %. Hallinnointipalkkion suuruus riippuu paljolti siitä, minkälaisia rahastoja yhtiö hoitaa. Korke- ja indeksirahastoilla palkkiot ovat pääsääntöisesti paljon pienemmät kuin esimerkiksi osake- tai kehittyvien maiden rahastoilla. Puolella rahastoyhtiöistä keskimääräinen bruttomääräinen hallinnointipalkkio oli välillä 0,93 ja 1,75 %:n vuonna 2013.

Rahastoyhtiöiden tuotot, kulut ja liiketulos vuosineljänneksittäin

Lähde: Finanssivalvonta.

Rahastoyhtiöiden hallinnointipalkkioiden bruttomäärän kertymä suhteessa keskimääräiseen rahastopääomaan, vuosipalkkio

Lähteet: Suomen Pankki ja Finanssivalvonta.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2014

4.4.2014

35 (44)

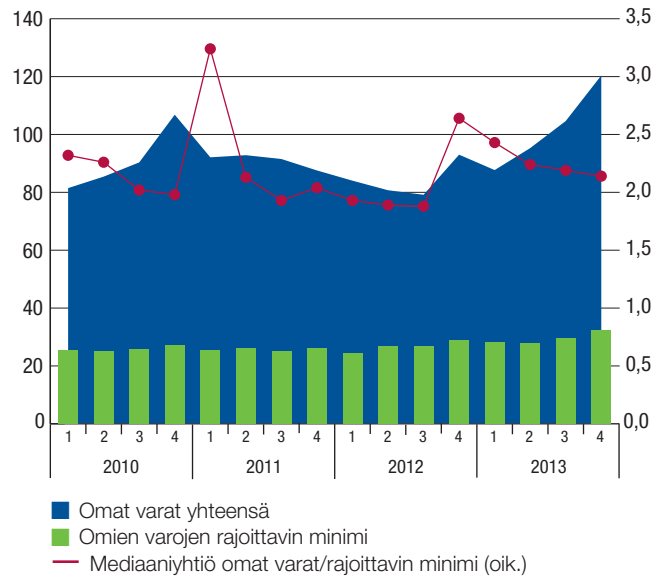
Rahastoyhtiöiden vakavaraisuus vakaa

Rahastoyhtiöiden yhteenlasketut omat varat kasvoivat selvästi loppuvuodesta. Koko toimialan omat varat ylittivät kokonaisuutena selvästi tarvittavan minimipääomatason vuoden 2013 lopussa. Mediaaniyhtiöllä oli noin kaksinkertaiset omat varat suhteessa rajoittavampaan minimitasoon. Rahastoyhtiöiden välillä oli kuitenkin suurta hajontaa. Osalla omia varoja on yli kymmenkertainen määrä suhteessa minimitasoon, ja osalla on erittäin niukasti omien varojen ylijäämää.

Analyttikko Per Rostedt ja markkinavalvoja Antti Lampinen

Rahastoyhtiöiden vakavaraisuus (koko toimiala)

Milj. euroa

Lähde: Finanssivalvonta.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2014

4.4.2014

36 (44)

Liitetaulukot

Talletuspankkien kannattavuus ja vakavaraisuus

Miljoonaa euroa	Pankkisektori			Kolme suurinta pankkiryhmittymää			Muut kotimaiset pankit		
	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %
Korkokate	2 873,6	3 085,3	-6,9	2 421,8	2 623,0	-8	451,8	462,2	-2
Palkkiotuotot, netto	1 084,6	1 379,0	-21,3	741,2	1 075,9	-31	343,4	303,1	13
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	1 400,0	1 453,3	-3,7	1 313,8	1 386,4	-5	86,2	66,9	29
Vahinko- ja henkivakuustoitteiden nettotuotto	727,6	568,3	28,0	699,5	541,0	29	28,1	27,3	3
Muut tuotot yhteensä	230,2	256,8	-10,4	178,3	209,5	-15	51,9	47,4	10
Tuotot	6 316,1	6 742,7	-6,3	5 354,7	5 835,8	-8	961,4	906,9	6
Henkilöstökulut	1 746,7	1 762,0	-0,9	1 428,6	1 456,8	-2	318,1	305,2	4
Muut hallintokulut	1 190,9	1 147,9	3,7	928,7	884,8	5	262,3	263,1	0
Muut kulut	986,8	938,7	5,1	846,7	812,9	4	140,2	125,8	11
Kulut	3 924,5	3 848,6	2,0	3 203,9	3 154,5	2	720,6	694,1	4
Arvonlennun tappiot luottoista ja muista sitoumuksista	152,2	333,2	-54,3	132,8	306,8	-57	19,4	26,4	-27
Liikevoitto/-tappio	2 240,4	2 562,2	-12,6	2 017,9	2 374,5	-15	222,5	187,7	19
Tase yhteensä	468 335,0	508 412,3	-7,9	432 422,1	473 529,6	-9	35 912,9	34 882,8	3
Oman pääoman tuotto (ROE), %	8,1	8,5		8,3	8,8		6,6	6,2	
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,4	0,4		0,4	0,4		0,5	0,5	
Kulu/tuotto-suhde, %	62,1	57,1		59,8	54,1		74,9	76,5	
Omat varat yhteensä	20 502,7	19 647,5	4,4	17 321,8	16 545,3	5	3 181,0	3 102,2	3
Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä	10 266,7	9 255,9	10,9	8 984,1	8 012,3	12	1 282,6	1 243,5	3
Vakavaraisuussuhdeluku, %	16,0	17,0		15,4	16,5		19,8	20,0	
Tier 1 -vakavaraisuus, %	15,2	16,1		15,0	16,2		16,1	15,9	
Core Tier 1 -vakavaraisuus, %	14,8	15,5		14,7	15,6		15,4	15,0	
Tappiopuskuri	10 236,0	10 391,7		8 337,7	8 532,9		1 898,4	1 858,7	

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot = arvopaperi- ja valuuttatoiminnan, sijoituskiinteistöjen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sekä osingot

Muut tuotot = liiketoiminnan muut tuotot ja mahdollinen osuus osakkuusyritysten tuloksesta

Oman pääoman tuotto (ROE), % = (liikevoitto - välittömät verot vuositason) / (oma pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Koko pääoman tuotto (ROA), % = (liikevoitto - välittömät verot vuositason) / (taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Tunnusluvut voivat poiketa pankkien julkaisemista.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2014

4.4.2014

37 (44)

Talletuspankkien kannattavuus ja vakavaraisuus

Miljoonaa euroa	Nordea Pankki Suomi -konserni			OP-Pohjola-ryhmä			Danske Bank -konserni		
	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %
Korkokate	1 182,9	1 258,5	-6	920,6	1 006,5	-9	318,3	358,1	-11
Palkkiotuotot, netto	-113,3	295,5	-138	624,6	584,0	7	229,9	196,4	17
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	1 106,0	1 217,1	-9	172,5	128,4	34	35,4	40,8	-13
Vahinko- ja henkivakuustoittoiminnan nettotuotto	0,0	0,0	-	699,5	541,0	29	0,0	0,0	-
Muut tuotot yhteensä	41,6	53,0	-22	98,6	114,3	-14	38,1	42,1	-9
Tuotot	2 217,2	2 824,1	-21	2 515,7	2 374,3	6	621,7	637,5	-2
Henkilöstökulut	528,4	540,8	-2	752,9	748,7	1	147,3	167,3	-12
Muut hallintokulut	356,1	334,1	7	372,9	378,2	-1	199,7	172,5	16
Muut kulut	167,6	188,9	-11	601,4	547,2	10	77,7	76,9	1
Kulut	1 052,2	1 063,8	-1	1 727,1	1 674,1	3	424,7	416,7	2
Arvonlennun tappiot luottoista ja muista sitoumuksista	51,8	144,0	-64	83,7	98,9	-15	-2,7	63,9	-104
Liikevoitto/-tappio	1 113,2	1 616,3	-31	704,9	601,3	17	199,7	156,8	27
Tase yhteensä	304 760,7	341 947,3	-11	100 981,5	99 769,5	1	26 679,9	31 812,8	-16
Oman pääoman tuotto (ROE), %	8,8	11,4		8,4	6,5		6,1	5,0	
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,3	0,3		0,7	0,5		0,5	0,4	
Kulu/tuotto-suhde, %	47,5	37,7		68,7	70,5		68,3	65,4	
Omat varat yhteensä	8 865,6	8 607,1	3	5 901,7	5 352,2	10	2 554,5	2 586,0	-1
Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä	4 486,1	3 658,6	23	3 307,1	3 047,7	9	1 190,9	1 306,0	-9
Vakavaraisuussuhdeluku, %	15,8	18,8		14,3	14,0		17,2	15,8	
Tier 1 -vakavaraisuus, %	15,0	18,0		14,3	14,0		17,2	15,8	
Core Tier 1 -vakavaraisuus, %	15,0	18,0		13,8	13,5		15,6	13,7	
Tappiopuskuri	4 379,5	4 948,4		2 594,6	2 304,5		1 363,6	1 280,0	

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot = arvopaperi- ja valuuttatoiminnan, sijoituskiinteistöjen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sekä osingot

Muut tuotot = liiketoiminnan muut tuotot ja mahdollinen osuus osakkuusyritysten tuloksesta

Oman pääoman tuotto (ROE), % = (liikevoitto - välittömät verot vuositason) / (oma pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Koko pääoman tuotto (ROA), % = (liikevoitto - välittömät verot vuositason) / (taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Tunnusluvut voivat poiketa pankkien julkaisemista.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2014

4.4.2014

38 (44)

Talletuspankkien kannattavuus ja vakavaraisuus

Miljoonaa euroa	Aktia-ryhmä			Säästöpankit			Paikallisosuuspankit		
	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %
Korkokate	112,6	117,3	-4	135,5	144,3	-6	79,1	82,3	-4
Palkkiotuotot, netto	70,7	65,3	8	70,5	64,0	10	30,0	26,7	13
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	8,8	3,3	165	30,3	20,0	52	12,7	8,4	52
Vahinko- ja henkivakuustoitteiden nettotuotto	28,1	27,3	3	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Muut tuotot yhteensä	5,0	14,8	-66	9,4	2,7	250	2,1	3,2	-34
Tuotot	225,4	228,0	-1	245,8	231,0	6	124,0	120,5	3
Henkilöstökulut	77,7	75,4	3	67,6	68,9	-2	36,9	37,2	-1
Muut hallintokulut	48,0	50,5	-5	61,4	60,0	2	34,1	33,3	2
Muut kulut	31,5	28,3	11	35,2	28,4	24	18,8	16,8	12
Kulut	157,2	154,2	2	164,2	157,3	4	89,7	87,2	3
Arvonlukumistappiot luottoista ja muista sitoumuksista	2,7	8,2	-67	8,5	6,6	30	4,2	3,8	10
Liikevoitto/-tappio	65,4	65,6	0	73,0	67,1	9	30,1	29,4	2
Tase yhteensä	10 933,8	11 240,2	-3	9 070,5	8 395,1	8	4 787,7	4 679,1	2
Oman pääoman tuotto (ROE), %	8,1	8,5		7,7	7,7		4,3	4,9	
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,5	0,4		0,7	0,7		0,5	0,5	
Kulu/tuotto-suhde, %	69,8	67,6		66,8	68,1		72,3	72,4	
Omat varat yhteensä	669,2	730,2	-8	1 132,9	1 056,7	7	625,2	600,2	4
Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä	277,1	288,9	-4	409,4	377,4	8	227,1	222,8	2
Vakavaraisuussuhdeluku, %	19,3	20,2		22,1	22,4		22,0	21,5	
Tier 1 -vakavaraisuus, %	12,3	11,8		18,2	18,7		21,7	21,3	
Core Tier 1 -vakavaraisuus, %	12,3	11,0		18,2	18,7		18,1	17,6	
Tappiopuskuri	392,2	441,3		723,5	679,3		398,1	377,3	

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot = arvopaperi- ja valuuttatoiminnan, sijoituskiinteistöjen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sekä osingot

Muut tuotot = liiketoiminnan muut tuotot ja mahdollinen osuus osakkuusyritysten tuloksesta

Oman pääoman tuotto (ROE), % = (liikevoitto - välittömät verot vuositason) / (oma pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Koko pääoman tuotto (ROA), % = (liikevoitto - välittömät verot vuositason) / (taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Tunnusluvut voivat poiketa pankkien julkaisemista.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2014

4.4.2014

39 (44)

Talletuspankkien kannattavuus ja vakavaraisuus

Miljoonaa euroa	Ålandsbanken-konserni			S-Pankki-konserni			LähiTapiola Pankki -konserni		
	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %
Korkokate	42,4	41,2	3	56,2	49,0	15	18,9	19,3	-2
Palkkiotuotot, netto	42,4	32,7	30	23,5	10,5	125	35,8	27,9	28
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	6,4	21,1	-70	14,3	3,8	273	1,5	0,3	352
Vahinko- ja henkivakuustoittoiminnan nettotuotto	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Muut tuotot yhteensä	15,4	15,3	0	12,1	5,1	138	7,1	5,7	24
Tuotot	106,6	110,4	-3	106,1	68,4	55	63,2	53,3	19
Henkilöstökulut	51,5	52,3	-1	22,5	14,2	59	18,2	13,3	37
Muut hallintokulut	20,1	20,6	-2	45,7	38,8	18	28,6	27,9	2
Muut kulut	22,6	22,6	0	9,3	8,1	15	9,0	6,1	49
Kulut	94,1	95,5	-1	77,5	61,0	27	55,8	47,2	18
Arvonlennuttamistappiot luottoista ja muista sitoumuksista	4,1	6,4	-37	-0,1	1,0	-113	-0,1	0,2	-140
Liikevoitto/-tappio	10,6	10,0	6	27,9	6,4	334	7,5	5,9	28
Tase yhteensä	3 887,0	3 637,2	7	3 188,3	3 098,0	3	2 177,8	2 061,3	6
Oman pääoman tuotto (ROE), %	4,3	6,6		9,1	2,7		5,4	5,4	
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,2	0,3		0,6	0,2		0,3	0,3	
Kulu/tuotto-suhde, %	88,3	86,5		73,1	89,2		88,2	88,5	
Omat varat yhteensä	225,1	225,8	0	228,1	215,2	6	142,5	110,2	29
Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä	131,2	124,5	5	100,2	89,0	13	69,7	69,6	0
Vakavaraisuussuhdeluku, %	13,7	14,5		18,2	19,4		16,4	12,7	
Tier 1 -vakavaraisuus, %	9,8	9,8		14,4	14,4		15,3	10,9	
Core Tier 1 -vakavaraisuus, %	9,8	9,8		14,4	14,4		15,3	10,9	
Tappiopuskuri	93,9	101,3		127,9	126,3		72,8	40,6	

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot = arvopaperi- ja valuuttatoiminnan, sijoituskiinteistöjen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sekä osingot

Muut tuotot = liiketoiminnan muut tuotot ja mahdollinen osuus osakkuusyritysten tuloksesta

Oman pääoman tuotto (ROE), % = (liikevoitto - välittömät verot vuositason) / (oma pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Koko pääoman tuotto (ROA), % = (liikevoitto - välittömät verot vuositason) / (taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Tunnusluvut voivat poiketa pankkien julkaisemista.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2014

4.4.2014

40 (44)

Talletuspankkien kannattavuus ja vakavaraisuus

Miljoonaa euroa	Suomen Hypoteekkiyhdistys			Evli Pankki -konserni			Eufex Pankki -konserni		
	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %
Korkokate	5,3	3,1	68	0,5	3,1	-84	0,1	0,1	-47
Palkkiotuotot, netto	2,7	2,2	21	49,5	43,3	14	1,9	1,7	8
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	6,0	6,2	-3	5,1	1,2	328	0,6	0,4	33
Vahinko- ja henkivakuustoittoiminnan nettotuotto	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Muut tuotot yhteensä	0,0	0,0	-79	0,5	0,5	4	0,0	0,0	-31
Tuotot	14,0	11,6	21	55,7	48,1	16	2,5	2,3	10
Henkilöstökulut	4,3	3,1	37	26,0	21,5	21	2,0	1,5	36
Muut hallintokulut	3,1	2,7	12	13,9	14,3	-3	0,8	0,7	6
Muut kulut	0,7	0,6	31	8,6	8,6	0	0,6	0,5	29
Kulut	8,1	6,4	26	48,6	44,4	9	3,4	2,7	27
Arvonlennuttamistappiot luottoista ja muista sitoumuksista	0,0	0,0	-164	0,0	0,1	-101	0,0	0,0	-
Liikevoitto/-tappio	6,0	5,2	15	6,9	3,3	105	-0,9	-0,4	-124
Tase yhteensä	1 219,6	912,2	34	576,0	595,6	-3	7,7	15,9	-51
Oman pääoman tuotto (ROE), %	5,8	5,2		11,5	4,3		-13,1	-4,2	
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,5	0,5		1,0	0,4		-8,0	-2,2	
Kulu/tuotto-suhde, %	57,4	55,0		87,2	92,3		134,1	116,8	
Omat varat yhteensä	105,4	79,2	33	35,0	34,9	0	6,5	7,4	-12
Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä	45,8	37,2	23	20,1	19,1	5	0,7	0,9	-22
Vakavaraisuussuhdeluku, %	18,4	17,0		13,9	14,6		77,5	68,3	
Tier 1 -vakavaraisuus, %	14,0	15,9		13,9	14,6		77,5	68,3	
Core Tier 1 -vakavaraisuus, %	14,0	15,9		13,9	14,6		77,5	68,3	
Tappiopuskuri	59,6	41,9		14,9	15,7		5,9	6,6	

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot = arvopaperi- ja valuuttatoiminnan, sijoituskiinteistöjen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sekä osingot

Muut tuotot = liiketoiminnan muut tuotot ja mahdollinen osuus osakkuusyritysten tuloksesta

Oman pääoman tuotto (ROE), % = (liikevoitto - välittömät verot vuositasolla) / (oma pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Koko pääoman tuotto (ROA), % = (liikevoitto - välittömät verot vuositasolla) / (taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Tunnusluvut voivat poiketa pankkien julkaisemista.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2014

4.4.2014

41 (44)

Talletuspankkien kannattavuus ja vakavaraisuus

Miljoonaa euroa	Bonum Pankki			Säästöpankkien Keskuspankki Suomi			Ulkomaiset sivukonttorit (221)		
	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %	31.12.2013	31.12.2012	Muutos, %
Korkokate	0,0	0,0	-	0,1	0,2	-52	155,8	141,9	10
Palkkiotuotot, netto	0,5	0,0	-	0,9	1,6	-47	202,0	161,4	25
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-	29,5	21,6	37
Vahinko- ja henkivakuustoittoiminnan nettotuotto	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-
Muut tuotot yhteensä	0,1	0,0	-	0,0	0,0	-43	154,9	158,6	-2
Tuotot	0,7	0,0	-	1,0	1,9	-48	542,3	483,6	12
Henkilöstökulut	0,3	0,0	-	2,1	2,4	-13	133,0	129,7	3
Muut hallintokulut	0,2	0,0	-	1,3	4,2	-68	131,5	153,6	-14
Muut kulut	0,2	0,0	-	0,6	0,5	11	49,9	46,9	7
Kulut	0,7	0,0	-	4,0	7,1	-43	314,5	330,2	-5
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	0,0	0,0	-	0,0	0,0	-	42,9	34,3	25
Liikevoitto/-tappio	-0,1	0,0	-	-3,1	-5,2	41	184,9	119,1	55
Tase yhteensä	8,4	0,0	-	56,0	17,7	217	33 492,2	70 706,5	-53
Oman pääoman tuotto (ROE), %	-1,7	0,0	-	-28,0	-47,2		52,1	62,6	
Koko pääoman tuotto (ROA), %	-1,6	0,0	-	-8,3	-35,4		0,3	0,1	
Kulu/tuotto-suhde, %	110,3	0,0		413,2	380,6		58,0	68,3	
Omat varat yhteensä	0,0	0,0	-	10,9	11,0	-1			-
Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä	0,0	0,0	-	1,2	1,4	-13			-
Vakavaraisuussuhdeluku, %	0,0	0,0		70,7	62,2				
Tier 1 -vakavaraisuus, %	0,0	0,0		70,7	62,2				
Core Tier 1 -vakavaraisuus, %	0,0	0,0		70,7	62,2				
Tappiopuskuri	0,0	0,0		9,7	9,6				

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot = arvopaperi- ja valuuttatoiminnan, sijoituskiinteistöjen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sekä osingot

Muut tuotot = liiketoiminnan muut tuotot ja mahdollinen osuus osakkuusyritysten tuloksesta

Oman pääoman tuotto (ROE), % = (liikevoitto - välittömät verot vuositasolla) / (oma pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Koko pääoman tuotto (ROA), % = (liikevoitto - välittömät verot vuositasolla) / (taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo)

Tunnusluvut voivat poiketa pankkien julkaisemista.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2014

4.4.2014

42 (44)

Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	30.9.2013*	31.12.2013*
Oma pääoma, milj. euroa	1 852	1 825	2 117	2 538	2 610
Pääomalainat, milj. euroa	116	116	116	144	142
Toimintapääoma, milj. euroa	2 470	2 451	2 951	3 496	3 230
Vakavaraisuuspääoma, milj. euroa	4 667	4 394	4 909	5 678	5 440
Vastuovelka ilman tasoitusmäärää, milj. euroa	7 703	8 181	8 458	9 233	8 947
Vakavaraisuusasema (toimintapääoma vähimmäismäärästä)	3,92	3,72	4,26	4,50	4,20
Vakavaraisuusaste, % (vakavaraisuuspääoma vastuovelasta)	60,6	53,7	58,0	61,5	60,8
Riskiperusteinen vakavaraisuusasema	2,08	1,82	2,05	2,37	2,29
Vakavaraisuuspääoma 12 kk vakuutusmaksutuotoista (vastuunkantokyky), %	149,3	134,3	140,1	147,1	137,6

* Sisältää 1.1.2013 vakuutusyhtiöinä toimintansa aloittaneiden, aiemmin Lähivakuutusyhdistyksinä toimineiden, yhtiöiden tiedot.

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	30.9.2013	31.12.2013
Oma pääoma, milj. euroa	2 663	2 439	3 020	2 758	3 202
Pääomalainat, milj. euroa	318	316	316	316	316
Toimintapääoma, milj. euroa	5 137	4 366	5 747	5 876	5 575
Vakavaraisuuspääoma, milj. euroa	5 306	4 511	5 902	6 037	5 753
Vastuuelka*, milj. euroa	25 649	24 714	24 734	24 840	25 186
Vakavaraisuusasema (toimintapääoma vähimmäismäärästä)	4,58	4,00	5,36	5,55	5,25
Vakavaraisuusaste, % (vakavaraisuuspääoma vastuuelasta)	20,7	18,3	23,9	24,3	22,8
Riskiperusteinen vakavaraisuusasema	3,06	2,42	3,03	3,51	3,69

* Vastuuelka vähennettynä tasoitusmäärällä ja 75 % sijoitussidonnaisesta vastuuelasta.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2014

4.4.2014

43 (44)

Työeläkevakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	30.9.2013	31.12.2013
Oma pääoma, milj. euroa	347	338	346	354	359
Vakavaraisuuspääoma*, milj. euroa	19 443	15 106	18 564	20 121	21 440
Vastuovelka**, milj. euroa	67 468	69 215	72 687	75 660	76 601
Vakavaraisuusaste (vakavaraisuuspääoma vähimmäispääomavaatimuksesta***)	14,41	10,91	12,77	6,28	6,20
Vakavaraisuusaste, % (vakavaraisuuspääoma vastuovelasta)	28,8	21,8	25,5	26,6	28,0
Riskiperusteinen vakavaraisuusaste	2,51	2,61	2,40	2,09	2,07

* 31.12.2012 asti toimintapääoma. Vakavaraisuuspääomaan sisältyy työeläkevakuutusyhtiöillä ja eläkekassoilla tasoitusmäärä.

** Vähennettynä lain mukaisilla erillä.

*** 31.12.2012 asti toimintapääoman vähimmäismäärä. Vuosina 2009–2012 toimintapääoman vähimmäismäärä oli poikkeuksellisesti työeläkevakuutusyhtiöillä 2 % ja TyEL-eläkesäätiöillä ja -kassoilla 1 % vakavaraisuusrajan perusteena olevasta vastuovelasta. 1.1.2013 alkaen vähimmäispääomavaatimus on 1/3 vakavaraisuusraja.

Eläkekassojen ja -säätiöiden vakavaraisuus

	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	30.9.2013	31.12.2013
Vakavaraisuuspääoma*, milj. euroa	1 599	1 204	1 458	1 431	1 500
Vastuovelka**, milj. euroa	3 877	3 888	3 757	4 006	4 054
Vakavaraisuusaste (vakavaraisuuspääoma vähimmäispääomavaatimuksesta***)	41,25	30,97	38,81	7,95	8,27
Vakavaraisuusaste, % (vakavaraisuuspääoma vastuovelasta)	41,3	31,0	38,8	35,7	37,0
Riskiperusteinen vakavaraisuusaste	3,63	3,16	3,29	2,65	2,76

* 31.12.2012 asti toimintapääoma. Vakavaraisuuspääomaan sisältyy työeläkevakuutusyhtiöillä ja eläkekassoilla tasoitusmäärä.

** Vähennettynä lain mukaisilla erillä.

*** 31.12.2012 asti toimintapääoman vähimmäismäärä. Vuosina 2009–2012 toimintapääoman vähimmäismäärä oli poikkeuksellisesti työeläkevakuutusyhtiöillä 2 % ja TyEL-eläkesäätiöillä ja -kassoilla 1 % vakavaraisuusrajan perusteena olevasta vastuovelasta. 1.1.2013 alkaen vähimmäispääomavaatimus on 1/3 vakavaraisuusraja.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2014

4.4.2014

44 (44)

